Leto III., štev. 192 | V Ljubljani, torek dne 15. avgusta 1922 | Poštnina pavšalirana. Današnja številka stane 1 din.

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 10·— Din
za inozemstvo 20·— „
Oglasi po tarifu.
Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.
Podružnice: Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22. Celje, Aleksandr. cesta.
Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 14. avgusta.

Pod predsedstvom kralja Aleksandra se je vršila danes v Ljubljani seja ministrskega sveta. Četudi je bil kronski svet posvečen tekočim vladnim poslom, vendar bi ta dogodek, baš zato, ker se je sklical na čisto neobičajen način izven naše beograjske prestolice, vzbudil v široki javnosti naravnost senzacijo, ako bi se slučajno ne vršil ob vsesokolskem zletu. Ako je treba današnjemu ministrskemu svetu tudi sredi razsežnih in vse duhove prevladujočih svečanosti posvečati posebno pozornost, storimo to, ker se je ministrski svet v zvezi z uradniškim vprašanjem bavil s sedaj najbolj perečo zadevo v naši državi, z draginjskim problemom.

Ne samo to! Izvolil je izven sebe poseben komite ter ga pooblastil z najbolj energičnimi koraki v boju proti draginji. Iz poteka ministrske seje se da sklepati, da stojimo pred dalekosežnimi odredbami zlasti glede izvoza živil.

Ni nobenega dvoma, da izvira pri nas glavno zlo draginje, zlasti v kolikor se ta razteza tudi na najvažnejše domače produkte, iz dosedanje veleagrarne politike. Politika visokih žitnih cen, je politika veleposestnikov, ne pa politika za male in srednje kmete, na katerih sloni levov del moči naše države.

Dvakrat manj umestna je žitna politika v Sloveniji, kjer je n. pr. na bivšem Kranjskem od 75.477 gospodarskih podjetij le 1549 kmetij, ki prihajajo kot producenti za žito v poštev, tako obsežnih, da lahko žito še odprodajajo. Razven 0·73 % vseh kmetov, so primorani vsi naši seljaki tako za družino, kakor za živino odkupovati žito, moko in druge mlevske izdelke. Kakor drugi konsumentje, morajo mali in tudi srednji kmetje radi visokih cen žita in vsled njih narasle splošne draginje, plačevati služinčadi višje mezde, trgovcem in obrtnikom pa večje zneske za nakup potrebščin.

Kvarnost veleagrarne žitne politike za našega kmeta se vidi zlasti letos, ko mora kmet nele radi suše, marveč tudi radi visokih cen žita že sedaj odprodajati živino ter jo klati doma. Zato vidimo, da tudi težki tisočaki, ki jih je kmet dobil za živino, kopne in da kmečki dolgovi že zopet rastejo.

Čudno ni. Podražitev žita za 10 K pri 1 kg, znači za Slovenijo plačati na leto za uvoz žita 500 milijonov kron več! Ako že spravlja nesrečna veleagrarna politika, ki so jo pri nas v bivši Avstriji s pomočjo klerikalcev delali veleposestniki, nemški grofje in baroni ter madžarski magnatje, v opasnost blagostanja vsega našega kmetijstva, koliko še bolj nezgodna je ta politika za konsumenta - neproducenta v Sloveniji!

V tem, da je ministrski svet v današnji seji ugotovil nujnost regulacije izvoza žita in moke kot uspešno sredstvo za pobijanje draginje, vidimo prvi neizmerno važen začetek protiveleagrarne politike. Pričakujemo, da se bo jutri protidraginjski ministrski komitet odločil za prav radikalne ukrepe v tej smeri. Samo tako je mogoče zajeziti val nesreče, ki se je zadnji mesec katastrofalno utrgal nad našo državo.

Fašisti zahtevajo razpust parlamenta

Milan, 14. avgusta. (Izv.) Vodstvo fašistovske stranke, ki zaseda pod vodstvom Musolinija v Milanu, je sklenilo zahtevati od vlade razpust zbornice, kar da je edino sredstvo, da se obvaruje država s pravično novo razdelitvijo politične moči pred nevarnimi akcijami. Le z novimi volitvami bo dobila fašistovska stranka zastopstvo v parlamentu v razmerju svojih sil in bi mogla nato prevzeti vlado.

SEJA DRUGE INTERNACIJONALE V PRAGI.

Praga, 14. avgusta. (Izv.) Snoči so se v tajništvu socijalno - demokratske stranke v Pragi otvorile razprave izvrševalnega komiteja druge internacijonale. Predsedoval je Henderson. Prve seje so se udeležili zastopniki Belgije, Danske, Švedske, Holandije, Anglije, Nemčije, Ukrajine in Češkoslovaške. O poteku razprav se bo izdal komunike. Mednarodni tajnik Macdonald je odložil svojo funkcijo, kar je vzel zbor na znanje. Na predlog angleške delegacije je bil Shaw izvoljen za novega internacijonalnega tajnika. Med drugim se je razpravljalo tudi o pogojih za združitev z dunajsko internacijonalo dve in pol.

Kronski svet v Ljubljani

KRALJ PREDSEDUJE RAZPRAVAM. — NOVA PROTIDRAGINJSKA AKCIJA. — GRADBA ŽELEZNICE ORMOŽ - MURSKA SOBOTA.

Ljubljana, 14. avgusta. Danes se je vršila v palači pokrajinske uprave v Ljubljani pod predsedstvom Njeg. Vel. kralja Aleksandra seja ministrskega sveta, katerega so se udeležili razen obolelega ministra za šume in rude Rafajlovića, vsi ministri. Pred sejo, ki je začela ob 15.30 se je izvršila v roke kralja ob asistenci prote Japanovića svečana zaprisega novega ministra za notranje zadeve Koste Timotijevića. Po otvoritvi seje je kralj poudarjal, da je smatral za potrebno, da pred svojim odhodom v inozemstvo dobi sliko o stanju v zemlji. Nato je podal ministrski predsednik Pašič poročilo o parlamentarnem delu. Za njim so podali referate o svojih ministrstvih vsi ministri ter zlasti izcrpno poročali o pripravi novih zakonov, ki pridejo pred zakonodajni odbor, odnosno pred narodno skupščino.

Minister Svetozar Pribičević je poročal o načrtu ljudskošolskega in univerzitetnega zakona, ki ga predloži vlada narodni skupščini v prihodnjih dneh. Finančni minister Kumanudi je obrazložil načrt zakona o izenačenju direktnih davkov, kakor je bil izdelan od posebne komisije strokovnjakov.

Minister Kumanudi in dr. Žerjav sta sprožila vprašanje o draginji in o uradništvu. O stanju uradništva se je nato razvil daljši razgovor, pri katerem se je vsestransko poudarjalo absolutno potrebo, da treba z energičnimi koraki olajšati položaj fiksno nastavljenih. Glede sredstev, s katerimi naj se odpomore bednemu stanju, so bila mnenja deljena, ali treba predložiti skupščini povišanje draginjskih doklad, ali pa z odličnimi odredbami proti draginji ter z izboljšanjem valute, zlasti s pomočjo ameriškega posojila, zvišati nakupno vrednost dinarja. Minister financ Kumanudi je zabteval, da se zakon o pobijanju draginje izvaja v vseh pokrajinah države z vso strogostjo ter da se izdajo najostrejše izvršilne uredbe.

Izbran je bil ministrski komite, ki naj izvede akcijo proti draginji, s pooblastilom, da stopijo njegovi sklepi takoj v veljavo. Člani tega protidraginjskega komiteja so: finančni minister Kumanudi, minister trgovine Vilović, minister za socialno politiko dr. Žerjav in minister poljoprivrede Pucelj.

Minister za socialno politiko dr. Žerjav je poročal, da bo na jutrišnji seji protidraginjskega komiteja, ki se vrši v tukajšnjem deželnem dvorcu ob 8. uri zjutraj, stavil predlog, da se zapre meje za izvoz najpotrebnejših živil, zlasti pšenice dokler se ne dožene pravo stanje žetve, da bo mogoče domačemu prebivalstvu kriti svoje potrebščine.

Na seji se je kralj Aleksander posebno zanimal za invalide in za stanovanjsko bedo. Minister za socialno politiko mu je pojasnil, da je načrt novega invalidnega zakona malodane že gotov, za omiljenje pomanjkanja stanovanj pa pripravlja nov zakon o pospeševanju zidanja malih stanovanj.

Minister Pucelj je poročal o stanju žetve ter o zakonih, ki jih je pripravilo ministrstvo za poljoprivredo za povzdigo poljedelstva. Prometni minister Stanić je naznanil, da se začne v 2 do 3 tednih graditi železnica Ormož-Ljutomer-Murska Sobota. Kronski svet je trajal do 18.30., nakar se je kralj odpeljal na Bled.

Po seji kronskega sveta so se odpeljali na Bled tudi ministrski predsednik Pašič ter ministra Ninčić in Pribičević.

Večina ministrov, ki so se udeležili kronskega sveta, se odpelje v Beograd jutri zvečer.

Neuspeh londonskega sestanka

POGAJANJA PREKINJENA. — MORDA SE SPLOH NE OBNOVE.

London, 14. avgusta. (Izv.) Lloyd George, Poincare, Schanzer, Theunis in Hayasai so se danes dopoldne sestali, da pridejo do skupnega sklepa glede moratorija. Sporazum se ni dosegel. Vodje delegacij so razpravljali o tem, da se odgodi za 3 mesece končnoveljavna odločitev, vendar pa naj se moratorij v principu že sedaj dovoli. Poincare je formalno odklonil moratorij brez jamstev. Zaradi tega tudi ne bo prišlo do sporazuma. Delegati so se razšli z izjavo, da bodo to vprašanje še proučevali. Nov sestanek se ni določil.

London, 14. avgusta. (Izv.) Razgovori med zavezniki, katerih so se udeležili Lloyd George, Poincaré, Theunis in Schanzer, so se začeli ob 11. in so končali ob 13·45. Očividno je, da so takoj končali z neuspehom. Lloyd Georgeov privatni tajnik Grigg je izjavil žurnalistom: Konferenca je očividno prekinjena. Ali naj to pomeni konec konference, še ne moremo povedati z gotovostjo. Po današnjem kabinetnem svetu, ki je sklican danes ob 18., vam bom mogel točneje poročati.

Neka poročevalska agentura javlja, da je konferenca že končnoveljavno razpadla, Edino soglasje se je doseglo glede tega, da se pogoji za moratorij Nemčiji predložijo v odločitev reparacijski komisiji. Poincaré je izjavil, da mora iti v Pariz, da se z vlado pogovori radi bodočega zadržanja Francije.

D' Annunzio ponesrečil

Rim, 14. avgusta. (Izv.) Kakor javlja agencija Stefani iz Gardona na Rivieri, je D' Annunzio pri poletu z aeroplanom ponesrečil, pri čemer je dobil precej nevarno rano na glavi. Njegovo stanje se je zdelo s početka smrtno opasno, pa se je potem kmalu zopet zboljšalo.

PAŠIĆ NA BLEDU.

Bled, 14. avgusta. Ministrski predsednik Pašić se je ob 22. uri s salonskim vozom pripeljal na Jesenice, odkoder se je peljal z avtomobilom na Bled v Pongratzevo vilo.

NEVTRALNA CONA PRI ČATALDŽI.

London, 14. avgusta. (Izv.) Kakor poročajo iz Aten, se bo v prihodnjih dneh določila na črti ob Čataldži nova nevtralna cona.

POMOČ ZA AVSTRIJO.

Pariz, 14. avgusta. (Izv.) Havas poroča iz Londona: Lloyd George je za danes popoldne sklical zastopnike zaveznikov, da se posvetujejo o pomožnih akcijah, ki naj se izvršijo za Avstrijo.

STAVKA POLJEDELSKIH DELAVCEV V NEMČIJI.

Kasel, 14. avgusta. (Izv.) V velikem delu Westfalske, Hessena in Waldecka so danes začeli stavkati poljedelski delavci.

PODRAŽENJE ŽELEZNICE NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 14. avgusta. (Izv.) Od jutri dalje se zvišajo tarife pri brzovlakih za 120 odst. pri osebnih vlakih pa za 100 odst.

PROTIITALIJANSKE DEMONSTRACIJE V INNSBRUCKU.

Innsbruck, 14. avgusta. (Izv.) Danes je prišlo tukaj do hrupnih manifestacij proti Italijanom. Ljudje se jezijo radi številnega prihajanja Italijanov, ki so preplavili vse gostilne in povzročajo silno draginjo.

ARETACIJA VODITELJA DUNAJSKIH MONARHISTOV.

Dunaj, 14. avgusta. (Izv.) Danes je bil tu aretiran predsednik avstrijske monarhistične državne stranke Hoinig, in sicer povodom vesti, ki so se širile po mestu, da se za jutri ali sredo pripravlja monarhističen puč. Hoiniga so zaslišali, ker pa je ovadba bila brez podlage, je bil zopet izpuščen.

MISTERIJOZEN UMOR.

Gradec, 14. avgusta. (Izv.) Meseca aprila 1922 je v Gradcu izginila znana ločena soproga ritmojstra Elza Josep-Montemire. Pred nekaterimi dnevi je bila aretirana vlomilska tolpa, med drugimi tudi neki bivši nadporočnik Keller in lesni trgovec Bruno Steiner. V stanovanju Steinerjevem so našli truplo imenovane ritmojstrove soproge razsekano in zazidano v mramornati dvorani. Natančnejših podatkov o umoru sedaj še ni. Truplo so našli vsled tega, ker se je mrliški smrad čim dalje bolj javljal.

BORZA.

Curih: Berlin 0.65, Newyork 525.50, London 23.45, Pariz 42.60, Milan 23.90, Praga 13.85, Budimpešta 0.3750, Zagreb 1.5750, Varšava 0.075, Dunaj 0.01, avstr. krone 0.0125. Radi slabe telefonske zveze z Dunajem, ki je bila nekaj časa celo prekinjena, smo prejeli borzno poročilo šele tik pred sklepom lista.

Pobratimstvo češke in jugoslovanske vojske

KRASNO USPELI MEDZLETNI DAN.

Včerajšnji dan naj bi prinesel malo oddiha med obema glavnima zletnima dnevoma. Pa ga je malo, ker je bil ravno tako napet in živahen, kakor prejšnji. Ves dan od jutra do večera so se valile po ulicah mase, v teh dneh res očarljive Ljubljane, cele reke Sokolstva in drugih zletnih udeležencev, nad vse živahno pa je bilo tudi ponosno zletišče, kjer se je vrstila ena prireditev za drugo: zjutraj tekme članov višjega oddelka, nato skušnje vojaštva, naraščaja, popoldne zopet krasno uspela javna telovadba. Tako je bil tudi včeraj dan dela.

Bil je dan, ki ostane v spominu vsakemu, ki veruje v našo moč — v moč in medsebojno ljubezen dveh slovanskih narodov, ki sta bila od vekomaj brata. Včeraj je nastopil oni del češkoslovenskega in jugoslovanskega Sokola, ki je v prvi vrsti poklican, da izvrši v slučaju potrebe vse ono, kar zahteva od njega — domovina. Nastopila je naša — to je češkoslovaška in jugoslovanska vojska.

V tem oziru ni več nobene razlike. V bratski slogi so včeraj nastopili člani one vojsek, ki je nam in bratom Čehoslovakom prinesla svobodo.

Dan je bil posvečen vojaštvu in naraščaju. Pomen dneva pa leži gotovo v nastopu vojaštva, našega in češkoslovaškega. Že v zgodnjih jutranjih urah so se pomikale te krepke čete od vseh strani na zletišče, prepevajoč pohodne popevke so bile povsod predmet iskrenih ovacij. Zlasti češki legionarji so bili od občinstva prisrčno in radostno aklamirani, ko so odhajali k skušnjam na zletišče. Saj pa njihovo sodelovanje na našem zletu ni le parada ali zunanja manifestacija. To je izraz onega globokega pobratimstva ki tako čvrsto veže obe slovanski državi, kakor sta bili še redko zvezani dve državi.

Tekme članov višjega oddelka.

Rano zjutraj so se vršile tekme članov višjega oddelka za prvenstvo JSS. Tekmovali so sami krepki telovadci najrazličnejših naših sokolskih društev. Tekmovalnih vrst ni bilo mnogo, a telovadci teh so bili vsi prav odlični. Tekmovalo se je v vseh panogah na orodju, v skoku v višino in v teku. Posebno pozornost so vzbujali telovadci ljubljanskih sokolskih društev, ki si bodo gotovo priborili prvenstvo. Slabše so bili zastopani Sokoli iz Hrvatske in Srbije. Rezultati članskih tekem še niso ugotovljeni, ker ima tehnični odbor toliko posla in gradiva, da bodo rezultati razglašeni najbrž šele po zletu.

Skušnje vojaštva in naraščaja.

Po tekmi so se pričele skušnje vojaštva in naraščaja. Skušnje so bile prav gladko končane, ker je izvežbanost našega vojaštva tako dobra, da bi bile dolgotrajne priprave odveč. Naraščaj ljubljanskih in okoliških sokolskih društev je vadil proste vaje, s katerimi je nastopil pri popoldanski javni telovadbi.

Posebno pozornost pa so vzbudile skušnje češkoslovaških legijonarjev, ki so izvajali razne komplicirane vaje.

Ob 8. uri zjutraj se je vršil na slavnostnem prostoru v Tivoli zajutrkovalni koncert. Tu je vladalo veselo življenje, vse se je trlo in sukalo sem ter tja, Sokoli in Sokolice, narodne noše in nebroj občinstva. Pri številnih paviljonih so imele naše marljive dame polne roke dela, da so postregle z jedili in pijačo neštetim gostom. Vendar pa je šlo vse gladko izpod rok in zadovoljstvo vseh je bilo splošno.

Po končanih skušnjah na telovadišču so se pomikale nepregledne množice ljudstva proti mestu in večina njih se je napotila v Zvezdo, kjer se je vršil promenadni koncert Sredočeške filharmonije iz Kladna v nanovo zgrajenem paviljonu. Godba je igrala razne umetniške skladbe izvrstno in žela obilo pohvale od vsega občinstva.

Javna telovadba

Važnosti skupnega nastopa naše in češke vojske so se zavedale one mnogoštevilne množice, ki so se že v prvi popoldanski uri začele pomikati proti telovadišču, ki nam je postalo že skoraj nekako svetišče. Tam, kjer smo pokazali svetu našo moč in našo — pripravljenost, se je zbrala kljub delavniku nepričakovano velika množica. Bilo je nad 25.000 ljudi, ki so vsi z nestrpnostjo pričakovali nastopa naših in čeških vojakov. In niso bili iznenadeni. Videli so, da smo jaki, videli so, da se nam ni treba bati nikogar, ker imamo — Čehoslovaki in Jugoslovani vojsko, ki mora imponirati ne samo našim iskrenim prijateljem, temveč tudi onim, ki ne razumejo našega hrepenenja po svobodi. Našo vojsko so si želeli videti vsi naši prijatelji, tako med drugimi zastopnica angleških ženskih telovadnih društev ga. Coperland, g. Stor-Best, odposlanec angleškega prosvetnega ministrstva, in g. Henking, ki sta se oba nad vse navdušeno izrazila o uspešnem delovanju našega Sokola. Vsekakor bomo videli na naših prihodnjih velikih sokolskih prireditvah, da bodo zastopniki nam prijateljskega angleškega naroda, predvsem zastopniki angleške vojske, nastopali skupno z nami v plemeniti borbi za napredek in procvit svojega naroda.

Včerajšnjemu nastopu so prisostvovali tudi zastopniki onih, ki so bili v svetovni vojni najboljša podpora našega naroda — Francozi. In to so ostali še danes. Videli smo med drugimi zastopnika francoske vlade senatorja Reynalda in komandanta Meyota. Tudi francoska vrsta, ki je odnesla pri mednarodni tekmi tretje mesto, je občudovala vzorno disciplino naših in čehoslovaških borcev.

Samoobsebi se razume, da niso manjkali odlični zastopniki češkoslovaškega naroda. Češkoslovaški poslanik v Beogradu g. Kalina in ostali naši mili gostje so z navdušenjem gledali skupni bratski nastop naših vojsk. Od naših vojakov omenimo komandanta IV. armije Milana Tucakovića in komandanta Dravske divizijske oblasti generala Dokića.

Pričetek telovadbe.

Bila je dobra ideja, da so izven programa takoj ob pričetku telovadbe nastopili naši podoficirji iz Karlovca pod vodstvom načelnika Žluve ter nam pokazali v veličastni vaji «Osvobojenje» vso ono težko borbo naših najboljših, za dosego sreče in procvita jugoslovanskega naroda. Občinstvo, ki je z globokim razumevanjem in v popolni tišini občudovalo krasno izvedeno vajo, ni hotelo ponehati z odobravanjem, ko je zadnji borec razvil nad žrtvami, ki so dali vse za svoj narod, našo državno zastavo.

Nastop vojaštva.

Takoj nato pa so nastopili oni, ki čuvajo nad doseženim ciljem — nad našo svobodo. Že pred tednom, na dan dijaštva in vojaštva, se je ta točka pričakovala z največjo napetostjo. Včeraj pa, ko so vsi — občinstvo in nastopajoče vojaštvo — vedeli, da gleda na našo vojsko mnogo odličnih predstavnikov naših prijateljskih držav, da gre za to, da pokažemo vsemu svetu, da lahko branimo svojo svobodo, sta bila napetost in ponos zbranega naroda tako velika, da si je občinstvo moralo dati ob nastopu vojske duška s takim aplavzom, kot ga še nismo kmalu slišali. Vzhičena množica je vstala s svojih sedežev, mahala z robci, ploskala, vzklikala, klicala. Navdušenja ni hotelo biti konca. Temu navdušenju so se pridružili vsi naši gostje iz inozemstva, ko so videli nastop naših krepkih fantov. Ponovili so se prizori, kot zadnjo nedeljo. 2400 vojakov je izvajalo po lepo izpeljanem nastopu vaje s puško s tako preciznostjo, da je zadivilo prav slehernega gledalca. Pri vsakem gibu se je slišal le en udarec; to ni bilo 2400 mož, to je bila ena celota, ki dela skupno z eno mislijo. Ko so naši vrli fantje odkorakali in defilirali pred glavno tribuno in tam navzočimi odličniki, so se ponovile navdušene ovacije. Z vseh tribun telovadišča so odmevali viharni klici: «Živela vojska!» Vsakemu je bilo žal, da je bilo tako kmalu konec veličastnemu prizoru.

Vaje čeških vojakov.

Veličastnemu prizoru našega vojaštva so sledile vaje zastopnikov češke vojske. Njihovo izvajanje je bilo drugo, toda vaje so bile tako raznolične, da se ni utrudilo oko gledalcev, ki so občudovali izvežbanost češkoslovaških vojakov. Nastopili so častniki in podčastniki - legionarji, člani državne vojaške telovadne šole v Pragi, najprej 32 mož v kratkih belih hlačah brez srajce in nogavic, ter izvajali razne vaje v korakanju, skakanju itd. Vaje so bile težke z ozirom na hitrost in potrebno preciznost. Nato so izvajali krasne proste vaje s puškami, ki so izzvale viharno odobravanje občinstva. Izreden užitek so nudile vaje na drogu, pri katerih je nastopila takozvana «Erbenova devetorica» pod vodstvom znanega sokolskega veterana kapetana Erbena, ki pa je kljub svojim letom — nad 50 jih že ima —

se vemo vzoren telovadec. So to legijonarji, ki tudi v daljni Rusiji niso pozabili sokolske ideje, ampak jo ponesli na svojih dolgih potovanjih po vsem svetu in ki so tudi sedaj pokazali, da je sokolska ideja tako velika in vzvišena, da premaga vse ovire. Vratolomnim vajam na drogu so sledile izredno krasne kombinirane vaje, v katerih so zlasti ugajali razni gibi iz metanja kroglje in kopja veslanja itd. Sledile so razne igre, ki so zahtevale od vojakov mnogo izvežbanosti. Najbolj ugajal pa je nastop 10 čehoslovaških vojakov, ki so pokazali proste vaje, ki se pretvarjajo polagoma v krasne skupine. Nadvse očarljiva je bila zadnja, ki je končala z izredno lepo peterostolpno piramido. Vztrajnost in hitrost naših bratov vojakov so dokazali razni skoki čez konja. Izvajalo je te vaje 12 mož.

Naš naraščaj.

Kot na predzletnem dnevu prejšnjo nedeljo, je tudi včeraj nastopil skupno z vojaštvom naš naraščaj, najprej moški, in sicer 340. Izvajali so svoje vaje s tako natančnostjo, da smo lahko ponosni nanje. Posebno odlikoval pa se je ženski naraščaj, tudi 340 po številu, katerega vaje so celo prekašale vaje članic, ki so nastopile v nedeljo. Izvajanje je bilo tako natančno, da so se vsi čudili izvežbanosti mladih sestric.

Med nastopom moškega in ženskega naraščaja so nastopili še enkrat čehoslovaški vojaki, in sicer v treh kolonah, dvakrat po 12 mož v telovadnih oblekah, 18 mož pa v uniformi češkoslovaškega polka št. 48, ki nosi ime «Jugoslovanski polk». Po vajah so Čehoslovaki defilirali pred glavno tribuno. Viharni pozdravi in navdušeno odobravanje občinstva jih je spremljalo pri odhodu s telovadišča.

Darilo Francije naši vojski.

Prišla sta za tem dva oddelka naše vojske, in sicer 40 mož in 102 moža, ki so lepo izvajali vaje s puško. Zlasti je ugajal zadnji oddelek 4. pešpolka iz Martinščice. Po končanih vajah sta odšla zastopnika Francije senator Reynald in komandant Meyot v spremstvu generala Dokića na telovadišče, kjer je senator Reynald izročil po kratkem nagovoru v francoskem jeziku, katerega je vojakom pretolmačil general Dokić, 4. pešpolku kot zastopniku naše vojske krasen srebrn pokal, darilo francoske vlade, kom. Meyot pa je pripel poveljniku oddelka zlato iglo. Občinstvo je sprejelo ta izraz simpatije francoskega naroda do naše vojske z izredno navdušenostjo. Iz vseh tribun so se slišali vzkliki: «Vive la France», Živela Francija!»

Zagrebška podoficirska šola.

Še le, ko je nastopilo 216 gojencev zagrebške podoficirske šole, se je polegel aplavz vzhičene množice. Naši bodoči vojaški instruktorji so pokazali svojo disciplino v krasnih vajah s puško.

Konec telovadbe.

Namesto napovedanih vaj mornarjev z vesli, ki radi nenadnih zaprek še niso mogli nastopiti, je nastopil še en oddelek vojaštva, približno sto mož, ki so s prostimi vajami brez godbe lepo zaključili včerajšnji drugi glavni vsesokolski dan. Množice so se kmalu v najlepšem redu razšle. Po Dunajski cesti so začeli odhajati Sokoli in Sokolice radostnih lic, ker so videli in občudovali svoje brate-vojake, ki stopajo z njimi za istimi cilji v blagor domovine. Vojaki so se vračali v mesto v četah, prepevajoč si razne popevke, in so bili povsod predmet novih navdušenih ovacij.

Večerno življenje

Umetniške prireditve.

V operi so dali sinoči v čast gostom «Prodano nevesto». Naslovno vlogo je pela ga. Lewandowska, ki je dala v petju in igri tako dobro Mařenko, da so bili gostje z njo, kakor tudi s Kecalom (Zathey) Jankom (Kovač) in Vaškom (Mohorič) zelo zadovoljni. Orkester je ravnal g. Neffat zelo vestno.

V drami so dali dejanje Golijevih «Peterčkovih sanj», «Pri kralju Matjažu» z učinkovitimi Vavpotičevimi dekoracijami in pa «Kneza Semberijskega».

Tako opera kakor drama sta bili razprodani. V operi je dobila Mařenka-Lewandowska krasen šopek v dar.

Sredočeška filharmonija je priredila tudi sinoči na vrtu hotela Tivoli koncert, ki je bil izvrstno obiskan in je žel najsplošnejše priznanje Postrežba je bila točna in prav dobra. Godba je svirala večinoma češkoslovaške narodne in umetne popevke ter odlomke iz čeških oper. Češkoslovaški legionarji, med njimi krasni fantje in možje z mnogimi dekoracijami, so zapeli več pesmi; tudi v publiki so prepevali češke in slovaške pesmi. Vse pa se je vršilo z neko blagodejno nobleso, ki tako jasno izraža resnično kulturo. Tu ni bilo ne kričanja, ne vriskanja, ne vriščanja. Prijetna zabava med civiliziranci!

V veliki dvorani «Uniona» pa je koncertirala «Glasbena Matica» pod vodstvom g. Hubada, ki je bil pozdravljen ob vsakem nastopu z velikim avlavzom. Največji efekt so napravile Lajovičeve «Pastirčki», «Zeleni Jurij» in «Ples kralja Matjaža», kateri zadnji je bil ognjevito izvajan. Od Mokranjca je pel mešani zbor VII. rukovet od Adamiča več kratkih, pa ljubkih pesmic, dalje pesmi g. Hubada, Andela, Biničkega, Hatzeja, Kreka in Schwaba, čigar «Zdrava Marija» je posebno ugajala. Vse pesmi so se izvajale sijajno, g. Hubadu moramo čestitati. Posebno češki gostje so bili navdušeni za «Matico», o kateri so trdili, da njen umetniški nivo niti za las ne zaostaja za nivojem najboljših čeških pevskih društev.

Zabave.

Zabavni večer na slavnostnem prostoru. Snoči po javni telovadbi se je zbralo na slavnostnem prostoru pod Tivolijem nebroj občinstva, da prisostvuje telovadni akademiji in da se razvedri in ohladi na hladnem večernem zraku po neznosni vročini, ki je vladala popoldne na telovadišču. Za zabavo in razvedrilo pa je skrbela godba «Zveze jugoslovanskih železničarjev, in vojaška godba iz Zagreba. Kmalu po 21. uri je pričela telovadna akademija, pri kateri so nastopila s krasnimi skupinami razna društva JSS. Množica ljudi se je zbrala ob telovadnem odru in z zanimanjem sledila posameznim nastopom. Najprej je nastopila vrsta 10 naraščajnikov, ki je izvajala krasne skupine; z njimi je nastopilo več ženskega naraščaja s čednimi plesnimi vajami in 4 vitke mladenke v popolnoma belih oblekah s svilenimi koprenami, potem srbski moški naraščaj z rajalnimi vajami, ki so občinstvu sila ugajale. Proste vaje in skupine članov hrvatskih sokolskih društev so bile tudi prav čedne in so splošno ugajale. Kmalu po 22. uri pa je množica pričela zapuščati slavnostni prostor in napolnila ljubljanske ulice, odkoder je opazovala veličastno serenado na ljubljanskem gradu. Mnogo občinstva pa je ostalo do pozne ure na zabavišču.

V «Narodnem domu» je igrala sinoči na vrtu godba mostarske sokolske župe, ki je zelo ugajala. Zato je bil tudi vrt poln občinstva, ki je pri zvokih dobre godbe preživljalo vesel in prijazen večer. Razen domačinov je bilo na vrtu «Nar. doma» največ hrvatskih Sokolov.

Na Taboru je tudi sinoči igrala češka sokolska godba. Nastopil je tudi pevski zbor Sokola I. Letno telovadišče je bilo polno veselih gostov še pozno v noč.

«Zvezda» (kavarna in restavracija) je bila — kakor vse te dni — naravnost oblegana in je imela tudi svoj vojaški koncert.

Serenada na ljubljanskem gradu.

Bajno razsvetlen grad. Rakete švigajo na vse strani in odžarevajo globoko v mesto. Po ulicah se prično zbirati množice ljudstva, polna so pljasti mostišča. Vse gre proti gradu. Trikrat zagrme topovski streli in po mestu se zlijejo z višav mogočni akordi veličastne himne «Bože pravde» v en sam silen vzklik «Živela Jugoslavija!» Okoli 300 pevcev združenih pevskih zborov pod vodstvom pevovodje, g. Zorka Prelovca, je bila na gradu. Grad zablešči ponovno. Vidijo se odsevi bakelj in raznobarvnih raket in ljudstvo je polno navdušenja. Posameznim vzklikom «Živel Aleksander», «Živeli Reka, Trst, Gorica!» sledi gromko ploskanje in urnobesno vpitje med narodom: Smrt...! Dole...!

Ob zvokih fanfar je nato zapel združeni pevski zbor nalašč za včerajšnji dan komponirani koral «Ti, ki si nas ustvaril», veličasno delo našega komponista Emila Adamiča. Le žal, da so se glasovi pevcev vtopili v godbi.

Med ljudstvom je zašumelo in iz prs vseh so se izvili novi mogočni pozdravi našim neodrešenim bratom. Kratko sikanje, in že je v trenutku nastala grobna tišina. «Jadransko morje!» Z višav je bilo slišati valovenje in bučanje nekdaj slovanskega, a sedaj s solzami območenega morja. Himna je veličastno odmevala po ulicah. In ko so utihnili zvoki poslednjih akordov, je narod pričel ploskati in vzklikati, da ni bilo konca, vmes pa je bilo čuti obupne klice na pomoč, ki so tužno odmevali po ulicah.

Serenada je končala s staro vseslovansko himno «Hej Slovani». Godbo je spremljal združeni pevski zbor unisono. Grad je ves čas odžareval v krasni iluminaciji, dokler niso topovski streli naznanili konec serenade. Silni vzkliki «Živela Jugoslavija! Naprej!» in narod se je polagoma razšel.

Pozdravljeno, kmečko ljudstvo!

Že prva dva dneva smo opazili na našem vežbališču množice našega kmečkega ljudstva, ki je prišlo od blizu in daleč pogledat sokolsko slavje. Danes se obeta od vseh strani tem večji poset.

Pozdravljamo naš kmečki narod te dni v Ljubljani tem bolj, ker vemo, da se je zadnje čase zasejalo med ljudi mnogo predsodkov proti Sokolstvu in da se je storilo vse, da bi se ta vsenarodna organizacija, ki je ponos vseh slovanskih narodov, smatrala kot nekaj protiverskega. Hvala Bogu, da so še pošteni ljudje pri nas, ki mislijo po svoje in vedo ceniti sokolsko delo.

Naš narod ljubi Sokolstvo, zato ga pozdravljamo na naših praznikih; tu se bo sam najlepše prepričal o velikosti sokolske organizacije in vrednosti sokolskega dela. Gotovo se bo vsak vračal domov navdušen od vsega, kar bo videl in bo pravil o tem svojim znancem. Taki dnevi ostanejo v nepozabnem spominu. Sokolstvo ni služilo nikdar nikomur drugemu nego svojemu narodu in še pozni rodovi se bodo spominjali na velike sokolske dni, ki jih je doživel jugoslovenski in ve slovanski svet.

Danes:

DOPOLDNE:

Ob pol 9. uri: Začetek **slavnostnega sprevoda po mestu.** Sprevod se začne pred južnim kolodvorom in gre po Dunajski cesti, Aleksandrovi cesti,, Bleiweisovi cesti, Rimski cesti, Emonski cesti, Cojzovi cesti, preko šentjakobskega mostu po Trubarjevi ulici, Starem trgu, Mestnem trgu, Pred Škofijo, Poljanski cesti, Škofji ulici, trgu Taboru, Vidovdanski cesti, Sv. Petra cesti, Prešernovi ulici, Šelenburgovi ulici na Kongresni trg, kjer se vrši defiliranje pred kraljem in razni nagovori; s Kongresnega trga odide sprevod skozi Wolfovo ulico na Marijin trg.

POPOLDNE:

Ob 14. uri: **Sprevod narodnih noš** s Kongresnega trga na zletišče.

Ob 15. uri: **Javna telovadba:** 1.) proste vaje članic, 2.) proste vaje članov, 3.) vaje gostov, 4.) skupine članov ČOS, 5.) vaje članic ČOS s kiji, 6.) nastop žup JSS, 7.) «Naprej», 8.) vzorne vrste na orodju ČOS in JSS, 9.) vaje jezdnega odseka Sokola Ljubljana.

Ob 20. uri: **Poslovilni večer,** združen z veliko ljudsko veselico na slavnostnem prostoru pod Tivolijem. Koncert godb in pevskih zborov.

Ob 21. uri: **Nastop združenih pevskih zborov.**

•

Sokolska razstava v tehnični (obrtni) šoli od 8.—12. in 14.—15.

Historična razstava slovenskih slik istotam.

Narodna galerija (Šolski drevored 2) od 10.—12.

Razstava ženskih ročnih del, Turjaški trg 6.

Deželni muzej od 8. do mraka.

Zletne vesti

Poljski skavti. Danes pojde v sokolskem sprevodu tudi močna delegacija poljskih skavtov. Skavtstvo je na Poljskem zelo razvito. Organizirano je po angleškem vzorcu in prilagodeno poljskim razmeram. Leta 1911 se je začel razvijati skavt kot del Sokola. Najmočnejša je bila organizacija v Galiciji. Na mednarodnem zletu leta 1913 v Birminghamu je poljski oddelek odnesel prvenstvo. Svetovna vojna je zadržala razvoj organizacije — skavti so se borili za svobodo Poljske kot prostovoljci. Sedaj šteje organizacija 70.000 članov in je po številu tretja na svetu (ameriška, angleška, poljska). Ima svoje čete tudi izven Poljske v 24 državah. Predsednik «Zveze» je znani general Josef Haller. Deputacija poljskih skavtov je potovala letos po Jugoslaviji in je dospela v Ljubljano, da pozdravi naše Sokolstvo. Priprav lja se zveza slovanskih skavtov in mi pozdravljamo te goste na našem sokolskem prazniku.

Ubogajte reditelje! Da se preprečijo pri današnjem slavnostnem sprevodu nesreče in neljubi incidenti, je neobhodno potrebno, da se vsi brezpogojno pokore vsem odredbam reditelјev. Ti izvršujejo težko in odgovorno delo. Olajšajte jim ga s tem, da se v vsem ravnate po njihovih odredbah.

Pri današnjem navalu na ulicah povodom slavnostnega sprevoda bi bilo dobro, da bi bila po vežah pripravljena voda, da se bodo mogli mimoidoči, posebno mladina, pokrepčati. Prijatelji Sokolstva bodo radi storili v tem svojo dolžnost.

Najlepša okna so ovenčana z zelenjem. Naj jih okrase danes vsi, kolikor je to še mogoče.

Pri navalih v gostilnah prosimo goste potrpljenja. Osobje je utrujeno od dela in nestrpnost gostov povzroča le nered.

Avtomobilni promet na zletišče. Občinstvo opozarjamo, da vozijo k prireditvam na zletišče vsakih 10 minut avtomobilni omnibusi izpred glavne pošte. Vozna cena 5 Din.

Politične beležke

+ **Izmišljene vesti o kronskem svetu.** Nekateri listi so poročali o senzacijonalnem dnevnem redu kronskega sveta, na katerem naj bi se razpravljalo o apanaži kraljeviča Gjorgje ter zlasti reševala neobičajna zunanjepolitična vprašanja. Dejansko pa je bil kronski svet sklican zato, da se kralj pred odhodom v inozemstvo po vladi informira o vseh važnih dogodkih v državi. Tudi ni kronskemu svetu v naši državi pripisovati takega pomena, kakor ga je n. pr. imel kronski svet v bivši Avstriji, kjer se je vršil menda prvič pred vojno napovedjo Srbiji. Naš kralj večkrat predseduje sejam ministrskega sveta, kjer se razpravljajo tekoče zadeve, ker se zanima za potek vladnih poslov. Tudi ni res, da se bo danes seja kronskega sveta nadaljevala.

+ **Nasprotniki Sokolstva — nasprotniki poštenja.** Star Sokol nam piše: V teh sijajnih, vznešenih zletnih dneh niti ne občutimo potrebe, da bi pobijali podle klevete svojih številnih nasprotnikov. Vendar je dobro, če si jih vsaj zapomnimo. Zagrebški «opozicijonalni» «Hrvat» piše o «policaj - sokolstvu». Tyrš, Fügner, Oražen — policaji? Ljubljanski «Naprej» priznava, da se «godi nekaj velikega», toda vse to v službi . . . militarizma in bogve koga še, ter za . . . zasužnjenje! Opozarjamo naše brate in sestre na glupo, iz slepega sovraštva in še bolj slepe ignorance izvirajoče obrekovanje. Mi pa pravimo vsem tem političnim zapeljancem in opozicijonalcem za vsako ceno, da mi nočemo pljuvati na svojo domovino, marveč se držimo sokolskega gesla: «V pesti moč, v srcu odločnost, v misli domovina!» In ko nas napadajo, ne bomo vračali milo za drago, marveč pojdemo svojo pot naprej: «Sovražnika se ne bojte, njih števila ne glejte!»

+ **Nenavaden ustanovni občni zbor nove stranke.** V nedeljo se je vršil v Mariboru ustanovni občni zbor nove gospodarske stranke, ki jo je snoval gosp. Zagorski. Ob napovedanem času se je zbralo kakih 10 njegovih pristašev, pozneje pa so prišli tudi pristaši menda vseh političnih strank. V debati se je ugibalo, komu naj bo nova stranka namenjena. Eni so bili za to, da naj se osnuje stranka za male obrtnike, drugi pa so bili bolj za delavsko stranko. Končno je bilo treba voliti funkcijonarje nove stranke. Nekhudomušneš je predlagal prononsirane pristaše vseh dosedanjih strank, s čemur je bil gosp. Zagorski spravljen v veliko zadrego. Ob velikem smehu je nato v ozadju zaigral klavir «Zagorski» zvonovi tak milo pojo,» kar je le še povečalo zabavo. Nato je še nastopil moški zbor, ki je zapel «Vigred se povrne». Sedaj je bilo tudi še g. Zagorskemu odveč, tako, da je vzel klobuk in zbežal iz dvorane. Tako se je obenem z ustanovnim občnim zborom nove stranke v Mariboru vršil tudi njen pogreb.

Prosveta

Historična razstava slovenskih slik se je brez ceremonij tiho otvorila v nedeljo na Obrtni šoli. Razstava kaže razvoj slovenskega slikarstva od renesance do realizma. Opozarjamo goste, naj gotovo ne zamude prilike, da se informirajo o naši umetnosti.

Narodna Galerija je odprta vsak dan od 9. dopoldne naprej. Gostje naj si jo gotovo ogledajo v Kresiji (Šolski drevored 2.)

Sport

Jugoslovanski zimski sportni savez se je osnoval včeraj ob številni udeležbi delegatov iz Beograda, Zagreba, Varaždina, Zlatara, Maribora in Ljubljane. Sedež savezu se je določil v Ljubljani, medtem ko se osnuje v Zagrebu podsavez. Predsedstvo se je sestavilo sledeče: predsednik univ. prof. dr. Ivan Jesenko, podpredsednik Ivo Gorec, I. tajnik Drago Zorko, II. tajnik Rus, blagajnik Logar, odborniki: Rudolf Badiura, ing. Mencinger, Evg. Betteto, dr. Velko Prebeg, dr. Stevo Ulmansky. Namestniki: Dr. Fedor Aranicki, kpt. Vl. Šuput, dr. Vučina. V imenu Sportne zveze je pozdravil zborovanje predsednik dr. Souvan, a v imenu Jug. Olimpijskega odbora dr. Bučar.

Jugoslovenski veslaški savez je imel včeraj v Ljubljani svojo ustanovno glavno skupščino. Prispeli so delegati iz Beograda, Zagreba, Splita, Sušaka, Vel. Bečkereka, Osijeka, Vukovara in Karlovca. Sprejeta so bila pravila, določil se je kot službeni list Jugosl. Pomorac, sklenil se je pristop k mednarodni federaciji (Fisa) in izvolilo se je sledeče predsedstvo: Predsednik Bora Pajević, predsednik beograjske občine; podpredsednik Vlado Andrašević, Zagreb; tajnik dr. Ciril Žižek, Beograd; blagajnik Boško Marković, Beograd; vodja Gustav Janda, Osijek; odborniki: polk. Melihar Beograd, prof. Vukić, Beograd; dr. Rein, Osijek; Jovan Lekić, Novi Sad; dr. Jesenko, Ljubljana. Sedež saveza se je določil v Beogradu. Skupščini je prisostvoval predsednik Jug. Olimp. odbora dr. Fr. Bučar.

Poraz Rudolfshügel-a v Splitu. Dunajski nogometni klub «Rudolfshügel», ki se nahaja na turneji po Jugoslaviji, je bil v soboto proti vsemu pričakovanju poražen.

Šah

Šahovski turnir v Londonu. V sedmem krogu mednarodnega šahovskega turnirja za prvenstvo v Londonu je premagal Rubinstein Marottija, Tartakower Watsona, Reti Morissona, Bogoljubov Wahltucha, Yates Atkinsa. Partija Capablanca-Maroczy in Aljokin-dr. Vidmar so ostale neodločene (remis). Medtem je še Capablanca odigral visečo partijo z Yatesom, ter jo dobil. S tem je Capablanca prevzel vodstvo. Pripomniti pa moramo, da je Capablanca igral doslej le s slabejšimi igralci ter bo igral v prihodnjih partijah z priznanimi mojstri dr. Vidmarjem, Aljošinom in Bogoljubovom. Igra med Capablanco in Vidmarjem bo najbrže odločila o svetovnem prvenstvu. Stanje je sedaj naslednje: Capablanca 6 in pol, dr. Vidmar in Aljošin 6, dr. Tartakower 5, Rubinstein 4 in pol, Bogoljubov 4, Reti in Yates 3 in pol, Maroczy 3, Morison in Wahltuch 2, Atkins, Euwe in Watson 1 in pol, Snosko-Borovski 1, Marotti 0.

Dan narodnih noš

Danes je torej dan narodnih noš! Najlepše naposled.

V Pragi in sploh na Češkem smatrajo narodne noše za največjo nobleso. Le na največjih praznikih nosijo narodne kroje. A takrat z vidnim ponosom in resnobo! Zakaj češkoslovaška narodna noša je krasna in bogata, namreč sila različna in raznovrstna. Na Češkem jih imajo več vrst, na Moravskem takisto in v Šleziji in na Slovaškem je raznoterost prav tako velika. In zdaj si mislite na tisoče deklet v tistih živih, pestrih, najrazličnejših čeških, moravskih, šleških in z zlatom, srebrom in svilo izvezenih nošah! To nam je nepozabna slika.

Nobene boje ne manjka, vse so sestavljene v harmonično enotnost, toda rdeča in bela prevladujeta vendarle. Češki narodni okus ni okorel in otopel, — vsaka barva mu je lepa in čim bolj pisano jim je tem lepše.

Na glavah nosijo ali umetne poljske rože ali velike metulje, bele naškrobljene pentlje ali zlate ali srebrne avbe ali čipkaste bele čepice. Nekatere nosijo preko čepice še na poseben način zavezan rožast robec s franžami. Oprsje je v beli čipkasti košulji kratkih rokavcev, životek je pestro izrezan, krilo je enobarvno in izvezano ali rožasto, po hrbtu vise pisani izvezeni trakovi, predpasnik je na debelo pokrit z vezeninami, na nogah pa imajo gladke ali nabrane visoke škornje ali rdeče nogavice s šolni. In večinoma nosijo Čehoslovakinje noše lastnega dela! Po starih narodnih vzorcih si izvežejo vse dele svoje obleke same. To je trud dolgih let, izdatnih stroškov, a tudi ponos vsega življenja. Navadno podeduje hčerka nošo matere in še vnukinja nosi narodni kroj, ki ga je izvezla babica.

Tudi moška češkoslovaška noša je zelo raznovrstna. Vendar je na slavnostih redkejša od ženske. Največ se vidi mladeničev z majhnimi okroglimi klobučki s petelinjimi peresi, golorokih v belih čipkastih košuljah, pestrih telovnikih, živordečih in izrezanih hlačah, sličnih nekdanjim husarskim, ter v visokih svetlih škornjih.

Le ob največjih narodnih svečanostih in kadar hočeta biti Čehoslovak in Čehoslovakinja prav posebno lepa in dostojanstvena, oblačita našo nošo. Tako spoštujeta svojo kmetiško narodno obleko: s tem dokazujeta, kako svet jima je spomin na preteklost, kako se čutita z ljudstvom eno, kako demokratična sta po okusu in srcu.

Pri Slovencih se je bila narodna noša koncem 19. stoletja zelo zanemarila in pozabila. Skoraj, da je izginjala celo na procesijah, ob slavnostnih prilikah pa je sploh ni bilo videti. Dunajska in francoska moda je izpodrinila narodni naš kroj skoraj celo po kmetih. Vsaka modna bedarija se je zdela Slovenkam okusnejša nego krasna slovenska nar. noša.

Po prevratu se je v tem oziru obrnilo izdatno na bolje. Narodna noša se širi in tudi pri nas so žene in dame, ki prihajalo k slavnostnim gledališkim predstavam ter na velike narodne svečanosti v narodnih nošah. «Dirndl» se umika «dečvi», in doživeli smo končno, da je narodna noša postala dvorno svatovsko oblačilo. Naša avba in peča ter ves ostali narodni kroj ima na jugoslovanskem kraljevskem dvoru isto veljavo kakor soarejska toaleta!

Zato se lahko nadejamo, da se narodna noša zopet razširi v svoji nekdanji veljavi.

Tudi naša narodna noša se je razvijala in menjala tekom časa. Med obleko in vezeninami blesti predvsem zlata avba. Kdaj se je začela, kdo ve! Avba ni nič specijalno kranjskega ali slovenskega; osnovna oblika se nahaja tudi pri drugih narodih. Razlika je le neznatna. Najstarejše naše avbe so znane iz 16. veka; našli so jih v protestantovskih grobovih v Golčah pri Celju. To so majhna pokrivala, v sredini vezena z zlatimi nitkami; rob je črn. Najbolj podobne so te avbe iz leta 1580 — 1590 avbam iz podkorenske doline okoli Kranjske gore.

Zlate avbe sledimo do srede 18. veka. Z njimi so se pokrivale Slovenke le ob nedeljah in praznikih; po nekoder pa so jih nosile le neveste, družice in tete nevest. V dobi cesarja Karla VI. in cesarice Marije Terezije je bila avba okrašena baročno z zlato vezenimi srci in klasjem. Nato se opazuje na avbah vpliv rokoko in empira dosti lažje oblike, ki nosi kot motive zlate lične, cvetke in vejice poleg src. Uporabljata se tudi srebro in raznobarvna svila. Oblika postaja vedno bolj pisana; na mesto črnega žameta prihajajo svetlejše, zlasti modre boje; v prvi polovici 19. veka pa se začenja rabiti brokat, ki je le redko pošit z zlatom.

Peča je bila že za Valvazorjevih časov vsakdanje pokrivalo Slovenk, čisto bela in plosko zložena, kakor jo nosijo še danes Italijanke. Dandanes se zavezuje peča tako, da tvorijo čipke ob robu nekak greben vrhu temena. Glede ornamentike je zlasti zanimiva takozvana roža v oglu, obdana z venčkom z rastlinskimi stiliziranimi motivi. Motivi pa so harmonično razdeljeni po vsej peči. Obrobljena je v loškem okraju s čipkami, v idrijskem s kleklanimi čipkami, bogate peče pa imajo često takozvan — a jour rob.

Tudi srajčniki (košulje) so bile okrašene z bogatim vezenjem v črni svili ali volni s križastim ali pioščnatim vbodom. Ornamenti so ali geometrični ali rastlinski stilizirani motivi. K narodni noši spadajo še nedrec, pisana svilena ruta s franžami, srebrno-zlat sklepanec kot pas s svilenimi trakovi v pentlji, krilo, predpasnik in čižme. Vsi drugi pridevki niso narodni.

Jutri je dan narodnih noš. Nastopijo noše vseh narodnosti in plemen s vsesokolskega zleta. Naša narodna noša se predstavi širšemu svetu. Preverjeni smo, da je ukrenil prof. Albert Sič, vodja povorke narodnih noš slovenskih vse, da nastopijo okusno in pravilno!

(Primerjaj tudi Sičevo brošuro «Narodne noše» v Tiskovni zadrugi.)

Vsesokolsi zlet v Ljubljani

Sokolskemu zletu v Ljubljani

(«Nar. Listy» prinašajo v «Sokolskem vestniku» pozdrav ljubljanskemu zletu od Jozefa Pelška, ki ga podajamo tu v prevodu.)

Iz težke temne sužne dobe
iz mrtvaških črnih se temin
nad davne slave svete grobe
se vzpenjal sokol do višin.

Kot feniks vzletel je iz plamena
ni mogel ga ubiti vrag,
bilá je vera v njem ognjena,
da solnce bo zmagalo mrak!

K svobode solncu iz nižave
se dvigal je iz lastnih sil,
da solnce z nebesne višave
prinesel bi vrh svojih kril!

In ko prišel je boj veliki,
ko je zarjul vihar svetá,
bil je med legije vodniki,
ker vedel je, da vera zmaga,
ni bal se množice sovraga,
prinesel solnce je z nebá.

In zdaj! Je borba dokončana?
Še solnce mrak prikriva mnog,
zato vas vabi vse Ljubljana
v sokolski bratski zvesti krog.

Ker lastne sile ideale
vsi hranimo kot doposlej,
hej, leti, sokol, v širne dalje!
In: zdravo! Zdar! Naprej! Naprej!

Sokolstvo u Hrvatskoj

Piše: Ante Brozović.

Kako u Čeha, tako i u Hrvata rodila je Sokolstvo nužda samoobrane od tudjinskih elemenata, koji su išli za time da u svemu podjarme hrvatski narod, da ga unište i izbrišu s lica zemlja. Kao svim slavenskim narodima, koji su se nalazili pod tudjinskim gospodstvom, tako je i Hrvatima dobro došla sokolska ustanova, jer su u njoj odmah uvidjeli da je to vanredno sredstvo za postignuće cilja, a taj je oslobodjenje.

I učilo se odmah od Čeha, pa se, jer je njihov položaj bio isti, kao i naš, odmah primjenilo sve njihove metode, na tadašnje prilike u Hrvatskoj. I s punim se pravom može danas kazati, da je baš Sokolstvo bilo onaj faktor, koji je u narodu podržavao budnu svijest, revolucijonirao široke mase i spremao ih ponačno djelo — oslobodjenje ispod tudjina.

Istina, to Sokolstvo nije cvalo onako, kako je to bilo poželjeno, a sve s razloga političkih prilika i nerazumevanja u širim slojevima naroda. Umjetno stvoreni antagonizam izmedju bratskih plemena, pa po Austriji podstrekavana mržnja na sveslavenstvo, u mnogočem su skrivili, da Sokolstvo nije moglo u hrvatskim stranama uhvatiti jakog korjena, a opet s druge strane konservatizam hrvatskoga seljaka s nepovjerenjem je gledao u tu novotariju — Sokolstvo!

Ali stvaraoci Sokolstva u hrvatskim stranama nisu bili malodušnici. Svjesni su bili toga, da ih čeka mučan posao, pa da treba raditi i putem jake i žilave propagande da će se postići cilj. I bilo je tako! Sokolstvo u Hrvatskoj, ako i polako, ipak se snažno razvijalo, pa je bilo uvažen faktor u zajednici sveslavenskog Sokolstva. Taj je razvitak bio postepen, možemo da ga dapače dijelimo u više perioda, zapravo četiri, od kojih svaka odskače sa svojim karakteristikama.

U hrvatskim stranama javlja se Sokolstvo po prvi puta godine 1874. kada se u Zagrebu osniva prvo sokolsko društvo. I ovo prvo društvo rodilo se u vrlo skromnim prilikama, bilo je zapravo više reprezentativne naravi, pa se u njemu okupljali tadanji „domorodci“, kojima je bila na srcu sloboda i procvat domovine. I za dugo nije se moglo naprijed. U širih slojeva naroda nikako da se oduševe za veliku sokolsku misao, pa koje onda čudo, da se drugi hrvatski Soko osnovao tek godine 1885. i to u Zadru. U ovo doba počeo se tek javljati jači interes za Sokolstvo i opažamo kako se osniva sve više sokolskih društava. Iste se naime godine osniva sokolsko društvo u Vukovaru, pa onda nakon četiri godine, naime 1889. u Gospiću, a njih onda redom slijede: Senj, Karlovac, Makarska, Osijek, Pulja, Šibenik, Sarajevo i. t. d. Ovdje je led bio probijen, jer već u ovim stranama imademo jedanaest sokolskih društava, a to je za tadanje prilike, koje su skučivale svaki slobodan dah i izražaj slobodne volje, doista bilo mnogo. No nije se sustalo. Šta više ovi lijepi rezultati prve propagande potakli su marne sokolske radnike, da su poprimili još više volje i vjerovali u uspeh svoga rada. Radi se neumorno i osniva se daljnjih novih jedanaest hrvatskih sokolskih društava, od kojih su bila od osobitog značenja društva u Volosko-Opatija i u Mostaru.

Kako u Čeha, tako je i u Hrvata Sokolstvo poprimilo u to doba jak nacijonalni karakter, pa je ono, već u ono doba bilo nosioc velike sveslavenske ideje, a ujedno nastojalo je da bude podržavateljem i budiocem glavnog cilja naše narodne borbe, a ta je bila da se rastrgnuti dijelovi domovine, koji su se nalazili dijelom pod madžarskim, dijelom pod austrijskim jarmom, nadju na okupu. Zato i to Sokolstvo najviše radi oko toga, da se proširi u Dalmaciji, Istri i po Bosni, da istakne jak nacijonalni karakter i da drži što uže veze. U tom nastojanju, odmah se opazilo, da će se teško postići cilj, ako će se osnivati tek pojedine sokolske oaze, koje će biti prepuštene svojem samostalnom razvitku, već da treba i opet po uzoru češkom, da se osnuje jedna vrhovna sokolska instanca — Savez, koji će da dade sokolskom pokretu jedan jedinstveni smjer. I doista godine 1904. dolazi do osnutka hrvatskog Sokolskog Saveza. Rad, kao i sam osnutak Saveza bili su od vanredne važnosti po Sokolstvo u hrvatskim stranama, jer se sada ono stalo naglo širiti, pa se u roku dvije godine dana osnovalo 29 sokolskih društava. Može se mirne duše reći da nije bilo nijednog većeg mjesta u kome ne bi bilo osnovano sokolsko društvo. Tu je ideja Sokolstva uhvatila jakog korjena, pa se svuda opaža jak i intenzivan rad koji donosi velikog ploda. Sokolski organizatori, radnici i prvaci bili su s ovim uspjesima toli zadovoljni, da su držali da je Sokolstvo u Hrvatskoj već toli močno, da se može odlučiti na prvu svoju smotru, na prvi veći slet. Pa i nisu mirovali, već su se počeli ozbiljno spremati i tako dolazi do prvog sleta godine 1906. u Zagrebu. Sam slet u Zagrebu bio je od kolosalnog utjecaja na razvitak Sokolstva, jer se sada prionulo s pravom lavskom snagom na posao. Sve više i više osnivaju se nova sokolska društva. Rek bi da je nastala neka vrsta utakmica izmedju pojedinih krajeva, tko će da prije osnuje sokolsko društvo. Razvitak je bio toli snažan da se u razmjerno kratko vrijeme osnovalo daljnjih 82 društva, tako da je Savez u to doba brojio već 133 društava. Za tadanje prilike doista sijajan rezultat. Taj intenzivan rad nije mogao ostati nezapažan i van granica, pa se u ovo doba započelo osnivanjem Sokola i po Americi. I tamo u prekooceanskim stranama osnovao se lijep broj društava, koji su pokazivali životne snage, sposobnosti i spreme. Prvi takav Sokol bio je osnovan god. 1908. u Chicagu, a osnovali su ga iseljenici iz Dalmacije, pa su ga prirodno tome i prozvali „Dalmatinski Sokol“, dok mu kasnije naziv ne promjeniše u „Dalmatinsko-Hrvatski Sokol“. Ali na žalost lokalni patriotizam, učinio je skoro kraj ovome prvome društvu. Jedni su bili za pokrajinski naziv „dalmatinski“, drugi za skupni „hrvatski“ i tako prepiruć se došlo je do secesije kojom je osnovano prvo „hrvatsko sokolsko društvo“ u Americi. Time je sada bio započet rad oko širenja Sokolstva u Americi. Doskora se osnovala sokolska župa, a ne potraje dugo, bude u Americi osnovan i Savez.

Uz ove evo prilike i na gore izložen način stalo se u hrvatskim stranama razvijati Sokolstvo. I ma da su Hrvatima bili Česi uzorom, kao i svoj slavenskoj braći, ipak u užem smislu glavni poticaj za razvitak Sokolstva došao je od braće Slovenaca. Bilo je to godine 1866. kada je ljubljanski „Južni Sokol“ priredio svoj prvi izlet u Zagreb. Nastrup ljubljanskog Sokola u Zagrebu tada je u velike oduševio omladinu, a to je oduševljenje poprimili realnije konture naredne godine kada je opet zagrebačko pjevačko društvo „Kolo“ došlo u Ljubljano i tako Zagrebčani došli u tješniji odnošaj sa ljubljanskim Sokolima. Istina čekalo se još neko vrijeme, ali jaka odluka bila je stvorena i ona je došla do ostvarenja.

Tako evo vidimo da je onaj glavni impuls za osnutak Sokola u hrvatskim stranama došao od braće Slovenaca. koje onda čudo, da se i odmah u početnom stadiju tog sokolskog rada pomišljalo na užu kooperaciju sa Slovencima. Odmah se pomišljalo na to da se sa Slovencima osnuje jedan jedinstveni Savez. Bila su dapače i izradjena pravila, a u samu Ljubljanu odaslana posebna zagrebačka deputacija koja je sudjelovala proslavi 70-godišnjice Bleiweisove, a sve u nadi da će doći do realizacije Saveza. No ljubljanski Sokol je tada na usta br. Drenika odbio Savez s motivacijom, da se boji da bi ga vlada ako bi došlo do saveza s hrvatskim Sokolom, raspustila. Tako je stvar momentano doživila prvi neuspjeh. Kasnije se i opet pokušavalo, ali političke prilike mnogo su smetale da dodje do faktičkog Saveza.

Ali sve to bijaše za tadanje prilike razumljivo. Svijest narodnog jedinstva još uvijek nije bila tako jaka, a tudjinske vlasti znale su uvijek da uspješno posiju sjeme razdora i da podržavaju izvjestan antagonizam, a gdje je trebalo posegle su i sa grubom silom. Nikakova dakle čudo, da su se pojedina Sokolstva tada stala zasebno razvijati, ali nikako nisu smetala s uma temeljnu notu, koja je glavna karakteristika Sokolstva, a to je sveslavenstvo. Najbolje se to očitovalo i u ako mršavoj tadanjoj sokolskoj literaturi. Tada izlazeći list „Sokol“ u Zagrebu općenito se smatrao organom i hrvatskog i slovenskog Sokolstva sve dotle dok Slovenci nisu osnovali svoj vlastiti organ.

I dok tako Sokolstvo u hrvatskim stranam traži dodira sa najbližom braćom Slovencima u kojih je tada bila sokolska svijest već jako razvijena, nastoji ono, da se nadje i u sveslavenskoj sokolskoj organizaciji pa godine 1905. postaje članom Slavenskog Sokolskog Saveza, a dvije godine kasnije i članom evropskog medjunarodnog gimnastičkog Saveza. Ujedno podržaje jake veze sa braćom Srbima, pa i te kako živo nastoji da se u braće Srba kako onih, koji su u Hrvatskoj, tako i u onih u Srbiji što više proširi misao Sokolska. Živo se stoga podupire akcija u tom pravcu i zaklanjajuć se pred tadanjim madžarskim i austrijskim vlastima učvršćuju se veze bratstva i sprema se osnovka za ono veliko djelo, koje će kasnije da nikne iz bratski prolivene krvi. Svjetski rat u svakom je pogledu okušao i sokolsku snagu. Ono Sokolstvo koje je bilo odgojeno na tlu Hrvatske ponijelo se uz ostalo Sokolstvo dostojno svojih načela, pa je vršilo svoju zadaću svjesno, podkapajuć gdje je moglo tudjinsku silu, a stvarajuć osnovku za svoju vlastitu državu.

Zamrle su bile bojne trublje, utihnuo ruk topova i prvo se Sokolstvo javlja da pokaže djelom, da njegova nastojanja iz predratnih vremena nisu bila pusta tlapnja i parada, već da sada misle doista provesti ono za čime su težili. Dolazi do velebnog novosadskog Sabora i ondje se sastaju braća jedne krvi i udaraju temelje jednom jakom jugoslavenskom Sokolstvu. Princip im je: jedan narod, jedna država, jedno Sokolstvo! I sve što je bilo doista sokolski odgojeno, što je sokolski osjećalo svrstalo se u redove Jugoslavenskog Sokolskog Saveza i danas s ponosom gleda na rezultate svoga rada.

Istina u taj sklad i jedinstvo sa strane nekih unešena je izvjesna disharmonija. Ljudi, kojima že preća sličušna dnevna politika, ljudi koji se zanašaju pitanjima i zadjevicama koje su nam preostale od predratnih prema, a koje još uvijek danas propovjedaju ljudi predratnog mentaliteta, nisu mogli da shvate novi duh, nisu mogli da se ožive u novim boljim prilikama, pa su predpostavili politiku Sokolstvu i započeli nekim novom pokretom. No taj pokret je bez kakvog značenja i ne može da kraj jakog jugoslavenskog Sokolstva pokaže bilo kaki jači izražaj. Može da djelomice škodi općenitosti, ali ne može da uništi ono veliko djelo za koje se spremalo decenijama i za koje je proliveno toliko junačke krvi. Svaki iskren Hrvat danas se osjeća u jugoslavenskom Sokolskom Savezu jačim i otpornijim, jer znade, da danas više nije osamlje, već da se veže uz ostalu jednokrvnu braću, a u zajednici s njima uz veliku slavensku obitelj.

Sveti fanatizem

«Svet fanatizem!» Zdrznil sem se in ozrl. Star mož z dolgo sivo brado je izgovoril besedi. In mi je odprl duri k razumevanju vsega. Da, le sveti fanatizem lahko ustvarja take čudeže.

Ali ste gledali vaje članic ČOS s kiji? Tisoč češkoslovaških gospej in dev do skrajne rafiniranosti harmoničnih v vsaki kretnji in gesti, a vse prepojeno z nevidno gracijo in nezaslišano nobleso. Ves tisoč kakor eno samo telo! Njih strumni, a obenem lehkotni korak je bil kakor umetniški ples, njih formacija in obrati kakor poigravanje kaleidoskopske fantazije. Živa poezija, utelešena lepota. — A trume okamenè... Tam sredi pa se v tem hipu zgrudi češkoslovaška sestra. Troje vaditeljic priskoči, dvigne in odnese omedlelo sestro. S skrajno napetostjo je vzdržala do poslednje moči, izvrševala z idealno dovršenostjo vse gibe, skoke in geste; morda se ni že pred nastopom čutila zdravo. Toda sveti fanatizem ji ni dal, da bi ne bila nastopila: dolžnost in ponos ter hrepenenje, biti sodeležna triumfa svojih sester, so ji bili višji ukaz, nego osebno razpoloženje. Služiti ideji do poslednje sile, žrtvovati se v brezpogojni disciplini do omedlelosti: to je sveti, sokolski fanatizem... In ostale trume žen in dev so razvijale mirno dalje svojo graciozno strumnost kakor junak, ki se bori dalje, a naj padajo tovariši na desni in levi...

Ob vajah vrst članov na orodju sem opažoval enak prizor. Telovadec, ki je pravkar mojstrsko dovršil svojo vratolomno vajo, je pri odskoku spodrsnil in padel. Zadel se je na glavo in kri su mu je vlila preko obraza. Brat priskoči k njemu. Ali se zgrudi? Kaj pa še! okrvavljen skoči preko ograje, prijatelj za njim; skupaj tečeta k zdravniku. Obvežejo ga in v par minutah je ranjenec že zopet na svojem mestu. Sveti fanatizem!

Ta sveti fanatizem plove že nekaj dni po vseh teh tisočerih telovadcih in telovadkah. Pred peto vstajajo, ob polšestih so že na telovadišču. In potem ves dan vaje, tekme, nastopi ter končno v trdi noči še telovadne akademije! Za vse to je treba duševne in telesne energije in vztrajnosti, ki ju mora dajati le sveti fanatizem. Za čast domovine, Sokolstva, ideje! Čudovito je, nerazumljivo, kakor bajka in sen.

Solnce pripeka, da je telovadno orodje razbeljeno, pesek žari, zrak je vroč, vsa telesa se kopljejo v znoju, a telovadke in telovadci so sveži, hladni in mirni, smehljajo se ter so neutrudljivi. Kakor brez živcev so, kakor otrpli za vso žejo in soparo; ne čutijo ne prahu, ne žeje, ne lakote: telesa jim nihajo, kolebajo, skačejo, se mečejo po tleh, tekajo dalje — vsak hip druga poza, drug okret, drug dvig in poniz.

To je sveti fanatizem!

Ki prehaja tudi na gledalce! Cele štirt ure zro — se divijo — vriskajo — ploskajo — in sede, sede v tej sopari, vročini tako in gledajo, a se ne nagledajo nikoli; se navdušujejo, a ne naveličajo nikoli. Cele reke ljudstva valove v zgodnjem jutru na zletni prostor... ljubljanske najširše ceste so postale preozke za vse te množice, ko se v poznem mraku vračajo v mesto. In na tribunah, po lo-

Cirilica, jugoslovanstvo in drugo

Jugoslovanski srednješolci so sprejeli na svojem sestanku v Beogradu tudi resolucijo, da naj se odpravi cirilica in uvede ekavščina, poslali so tudi pozdrav bolgarski srednješolski mladini.

O tem je prinesel «Slov. Narod» svoj čas par opazk in pomislekov, češ da povdarjanje enostranskega stališča v jezikovnem vprašanju vzbuja odpor na drugi strani, pozdrav bolgarski mladini pa bi mogel žaliti one Srbe, ki še niso pozabili dogodkov l. 1915. Na to je odgovoril eden iz slovenskih udeležnikov, češ da sta oba predloga izhajala iz vrst srbske srednješolske mladine in da je to najlepši dokaz, da živi med mladino misel jugoslovenskega edinstva.

Mladina je imela torej dober namen, vkljub temu, da obeh točk ne bodo vsi odobravali. Slovenski abiturijenti, ki so letos posetili Srbijo in so se vrnili, kakor čitamo v njih poročilih, polni navdušenja, gotovo niso pošiljali pozdravov na bolgarsko stran, ko so stali ob grobovih srbskih svečenikov in drugih žrtev... To so rane, ki bodo skelele še dolgo. Ako jih bo znala mladina zaceliti in zdraviti, prav. Danes je to vprašanje tem bolj pereče, ker se zavzemajo za Bolgare najbolj — nasprotniki jugoslovenstva.

Med tem je izšla v zadnji štev. «Ljubljanskega Zvona» razprava profesorja M. Murka, ki se dotika našega jezikovnega in kulturnega vprašanja. Prof. Murko je gotovo strokovnjak, ki mu gre v teh vprašanjih važna beseda. Tudi on je proti vsakemu nasilju in misli, da bo prinesel čas sam v tem oziru najboljšo rešitev.

K besedi se je oglasila tudi «Jugoslavija» s člankom «Cirilica», ki govori v tonu, kakor smo ga bili pri tem listu navajeni do najnovejše dobe. Tam čitamo: «Če se postavimo na stališče, da moramo obdržati cirilico zato, ker je stara, potem je najbolje, da zavržemo sploh vso civilizacijo in pričnemu tam, kjer sta bila Adam in Eva, ker paradiž je bil gotovo še starejši kakor cirilica. Z latinico piše danes štiri petine civiliziranih ljudi, in temu svetu bi se Srbi znatno približali, če bi opustili cirilico...»

Ako pomislimo, s kako vnemo se pri nas ljudje zavzemajo za latinščino, da ne bi trpela tradicija, vzgoja, kultura itd., potem vidimo, kak cinizem se skriva v prvem stavku, kajti paradiž je bil gotovo tudi starejši nego latinščina. V cirilici pa ne piše samo pet milijonov Srbov, ampak ves slovanski vztok, predvsem stomilijonski ruski narod, ki je kljub cirilici ustvaril literaturo in kulturo, ki se ji klanja svet. Cirilica nas veže na prve začetke slovanske književnosti. Le žalostno je, ako piše slovenski list na tak način o stvari, ki bi morala biti vsakemu slovanskemu človeku sveta pravtako, kakor tudi drugod spoštujejo svojo staro kulturno last. Ako misli člankar, da se bodo Srbi šele potem približali «civiliziranemu svetu», če opuste cirilico, je v veliki zmoti, kajti zdi se, da so civilizaciji mnogo bliže nego mislijo civilizatorji te vrste.

Dalje čitamo: «Vpitje radi cirilice je tedaj, le izraz velesrbskega konservatizma in šovinizma ter slovenskega hlapčevstva.»

Mislimo, da taki stavki ne potrebujejo komentarja in dokazujejo sami svojo vrednost. Ako se kdo dotakne slovenske besede, je takoj krik v separatističnem slovenskem taboru, češ da je slovenščina v nevarnosti; ako pa se ohrani pisava, v kateri je srbski narod pisal vse svojo literaturo, je to dokaz «konservatizma in šovinizma». Na tak način se taka vprašanja ne rešujejo, in motijo se oni, ki mislijo, da s takimi članki prispevajo k narodnemu edinstvu.

Bolj trezno je pisan uvodnik «Jugoslavije», ki govori o «Praktičnem jugoslovanstvu», ki izzveni v pravilnem zaključku:

«Jugoslovanska ideja kot misel našega državnega edinstva je sveta in nedotakljiva. Jugoslovanstvo kot jezikoven in kulturen program pa je stvar zgodovine in nemotene, zadovoljne družabne zajednice jugoslovanskega prebivalstva.»

Mislimo le, da ne «motijo» te «zadovoljne družabne zajednice» le režimi in vlade, — kakor povdarja člankar — ampak vsi taki pojavi separatizma, ki jih doživljamo v dnevnem časopisju to in onstran latinice in cirilice, jekavcev in ekavcev. Piseo «cirilice» sicer pravi: «Na čustva se ne sme pri pisavi nič nihče sklicevati, ker na ta način ne pridemo nikoli do dejanskega ujedinjenja.» Nam pa se zdi, da so ravno čustva, ki odklanjajo «pametno» praktično stališče pri nas in na oni strani in da se teh čustev ne sme žaliti. Žali pa se ta čustva večkrat s separatističnimi izbruhi nego s povdarjanjem idejne skupnosti, ki bo sama premagala malenkostne ovire kulturnega edinstva.

Tega vprašanja se dotika tudi dr. J. Glonar v «Jugoslaviji», ko poroča o dr. Popovičevem predavanju «Jugoslov. književnost kao celina».

Dr. Popović je priobčil v «Glasu srpske kralj. akademije» svoje predavanje o tem, kako bi se našla idejna in časovna zveza med tremi kulturami oz. literaturami, ki so se razvijale navidezno vsaka zase popolnoma ločeno. (Srbi, Hrvati, Slovenci). To je gotovo važno vprašanje, ki ga bo treba rešiti na isti način, kakor je skušal prof. Melik napisati našo skupno zgodovino. Dr. Glonar misli, da se to ne bo posrečilo. Gotovo je, da se je pod drugimi vplivi razvijala književnost v Dalmaciji, pod drugimi v Srbiji in pod drugimi v Sloveniji. S tem pa še ni rečeno, da ni med njimi nobene skupnosti. Ako pogledamo danes naše razmere, bomo morali priznati, da posebnih zvez tudi danes ni in da hodimo na tej in na oni strani popolnoma svoja pota in da se razmeroma malo poznamo. Tudi Nemčija je imela svoje «šole», zdaj se je pojavila silnejša struja tu, zdaj tam — in vendar govorimo o nemški literaturi. Zakaj bi torej ne smeli govoriti o jugoslovanski literaturi? Dr. Glonar pa misli, da v tem slučaju nujno spadajo zraven tudi Bolgari. To je prav — dasi bi med nami in Bolgari našli še manj skupnosti, nego med nami in Srbi. Dr. Popović se je lotil vprašanja z bolj praktičnega stališča, t. j. spraviti v nekako zvezo ono kulturo preteklosti, ki se je razvijala na teritoriju naše današnje države. S tem gotovo ni mislil le od Beograda do Rakeka. Resnica je, da se beseda «jugoslovenski» rabi danes nekako v državnem smislu, ako nečemo rabiti narodne formule SHS. Zato se je ustvarila sama posebi nekaka razlika med «Južnimi Sloveni» (to so tudi Bolgari) in med Jugosloveni (ali če se bomo pričkali za črke: Jugoslovani ali Jugosloveni), ki so današnji prebivalci Jugoslavije oz. kraljestva SHS. Po mnenju dr. Glonarja je dr. P. Popović rešil svojo nalogo prav slabo, oz. se je lotil dela brez potrebne priprave.

Recimo, da so pomisleki dr. Glonarja opravičeni, vendar je tudi v tem vprašanju treba bolj skupnega dela in bolje volje nego apriornega odklanjanja. Mislimo, da je dolžnost naših jugoslovenskih ali jugoslovanskih ali pa srbskih, hrvatskih in slovenskih literarnih zgodovinarjev, da podajo nekaj skupnega. V drugem članku trdi dr. Glonar da pri nas nekateri ljudje tako radi «krošnjarijo» s slovenščino. Mi teh krošnjarjev ne poznamo; izraz pa bi bil primeren za one, ki mislijo vedno le na svojo krošnjo in gledajo z nekakim preziranjem na druge. Tudi tu premaga čas predsodke in prinese več spoznanja in spoštovanja, kar ne bo nikomur v škodo in vsem v korist.

žali ter na stojiščih mrgoli ves dan kakor v mravljišču: mož, žen, odrasle mladine ter dece, dece neštevilo!

Prelestno krasen je ta pogled. Impozantno, a dovršeno okusno zletišče mlgota v vseh bojah najmodnejših, najelegantnejših toalet, preprostih oblek, uniform, krojev in golih teles. Glavni ton pa dajeta rdeča sokolska košulja in bela bluza telovadk. Cele aleje državnih in vseh zaveznih praporjev obrobljeno zletišče, sočno zelena trata tvori nad vse prijeten obrobek, a impozantne Kamniške planine divotno veličastno ozadje.

Zares prekrasno je to torišče sokolskega triumfa. In razumem vzdihe gledalcev: «Nikdar še ni bilo v Ljubljani tako lepo! In tega bo konec, — to zletišče naj izgine?» — Kakor bajko so ga pričarali iz golih tal in so ustvarili iz nič umotvor, s katerim bi se lahko ponašalo vsako velemesto. Kako je bilo to mogoče? Te delavce je vodil zopet sveti fanatizem ljubezni do sokolske misli in ponosa na svobodo naše lepe domovine.

Ta ljubezen in ponos sta bila oni čudotvorec, čigar delo in zmago občudujemo že vse minole dni in smo ju uživali z zanosom še prav posebno včeraj. Ta sveti fanatizem je rešil pogube naš narod tekom stoletij suženjstva, nas je rešil iz potopa svetovne vojne, nam je prinesel svobodo. Kakor Vestin sveti ogenj ga netimo in čuvajmo v današnjem svitu in žaru! Zakaj ta sveti fanatizem je bil in ostane za nas in našo državo spas in poveličanje! *Fr. Govekar.*

Sokolska Ljubljana

Kolodvori grme. Vlak za vlakom je prihajal te dni, večinoma vsak ozaljšan z zelenjem. Vsak je bil napolnjen. Povsodi so se gnetli veselih obrazov naši, *naši!* Ne bom jih našteval, niti ponavljal znanih lepih pridevkov v došlecih iz «zelene» Štajerske s «samostojno» Prekijo in «zavedno» Savinsko dolino, iz «ponosne» Gorenjske, «vinorodne» Dolenjske itd. Dovolj je, vlaki so bili polni in ceste pokrite z vozovi. V Ljubljano je priromala vsa Jugoslavija, od Maribora do Surdulice in Gjevgjelija, od Bohinja do Bečkereka, od Subotice in Knjaževca pa do Cetinja in Splita, od Varaždina do Mitrovice. Kolodvori grme in iz svojih že zdavnaj pretesnih dvoran bruhajo stotine in tisoče došlecev v rdečih srajcah ter tisoče in desettisoče njihovih spremljevalcev in spremljevalk, prijateljev in prijateljic, gostov, radovežnežev, — vse pa druži ena misel, ena zavest, ena želja, ena volja. In vsem je na obrazih zapisano veselje, vsem žari z lic pogum: Mi gremo naprej!

Ulice so polne sprehajalcev. V toplem poletnem zraku plapolajo zastave. Polni so hodniki, polni lokali, polni vrtovi. Avtomobili dirjajo in tulijo, — le kje se jih je toliko vzelo? Izvoščki imajo zlate čase. Na vse strani švigajo, vedno so polni. Velika večina gostov in domačinov pa seveda uporablja najstarejše in razmeroma najcenejše prometno sredstvo. Korakamo. Povsodi sami naši! In koliko nas je! Vedno in vedno iznova: Evo ti, Jugoslavija cela! Cela ona, osvobojena in njen neosvobojen del! Na ulici se srečavamo z znanci in se pozdravljamo. Evo, tu brat iz Skoplja, tu iz Kobarida pod bridkim Krnom. Tu seljak iz Gline, tu naš Kamničan, tu Krašovec, tu Tržačan, Splitčan, Hercegovec, vmes pa nam vsem ljubi in dragi brat in zaveznik Čehoslovak. Stari grad ljubljanski stoji nad zelenjem in gleda čez ljubljansko polje. Tu doli pod njim so se nekdaj vršili turnirji gospodov s Turjaka in deželnih stanov na čast Leopoldu von Habsburg, potem je prišel Napoleon, pa kmalu zopet vsa ona naša neslavna zgodovina z Anastazijem Grünom, turnerji in dr. Skubljem, c. kr. vojnim shodom in grajskimi jetniki...

Stari grad ljubljanski je videl potem 29. oktober, in je pričakoval, da mora priti še kaj, še kaj več. Devetindvajsetemu oktobru mora slediti še kaj velikega.

Sledili so mu letošnji zletni dnevi. Kolodvori grme, vlaki drdrajo, avtomobili drve, ulice so polne. Vse to se sicer zabava, smeje, veseli, — toda dnevi niso dnevi veseljakov, marveč revija našega sokolskega dela, dan delavcev in delavk za veliko našo misel. Mi vsi, ki nas je te dni polno po naših ulicah in po prireditvah, mi vsi se veselimo sebe, veselimo se svojih uspehov, radujemo se, da smo Sokoli, da smo Jugoslovani, in da nas je toliko, toliko...

Ljubljana vre. Ljubljana je te dni veliko mesto. Ljubljana ne pozna več sama sebe. Veliki jugoslovenski vsesokolski zlet ji, je otvoril oko za pogled v bodočnost. Malo mesto, ki je razmeroma prav malo napredovalo, se je sedaj v novi jugoslovanski svobodi pričelo širiti: Naenkrat je začutilo zraka v svojih pljučih. Evo, takšen je upliv svobodne lastne narodne države. Sredi najhujše gospodarske depresije smo, in vendar rastemo. To vidi oko navadnega opazovalca v navadnih dneh, to je v veliki meri pokazal lanski sejem, letošnji veliki sokolski zlet, prvi v jugoslovanski svobodi, pa nam kaže, v kateri meri se mora razvijati naše mestno življenje, da bo napredovalo obenem z velikim gospodarskim in kulturnim razmahom cele Jugoslavije. Na progi velike bodočnosti smo. Te dni gledamo vanjo!

Med mednarodnimi tekmovalci

Imeli smo priliko govoriti z zastopniki na vsesokolskem zletu navzočih mednarodnih tekmovalnih vrst, ki so nastanjeni vsi v gluhonemnici, kjer imajo vse udobnosti na razpolago. Zanimalo nas je, kake vtise so dobili od nas in izjavili so nam soglasno:

Vsi se počutijo vrlo dobro med nami, kakor med svojci. Hvalijo predvsem našo gostoljubnost in divijo se našemu vzornemu redu in snagi. Lepote naših pokrajin kar ne morejo prehvaliti. Tudi Ljubljana jim izredno ugaja. Pravijo, da bi novo vstajajoče palače delale čast tudi vsakemu svetovnemu mestu, da ima Ljubljana krasno lego, divno okolico in vse pogoje za razvitek. S higijenskega stališča hvalijo posebno našo dobro pitno vodo, ki je prvi pogoj za zdravje meščanov. Pri kavi jo srebajo kakor med.

Organizacija Sokolstva je napravila na vse naravnost veličasten vtis. «C'est une organisation modèle, représentant une force formidable» (to je vzorna organizacija, ki predstavlja strahovito silo) je dejal eden izmed francoskih reprezentantov. Ta moč je nezlomljiva in hiti na dan s tako silo, da je ne ustavi noben jez. Narod, ki zmore toliko krepkih mišic, toliko domovinske ljubezni, je nepremagljiv, pa najsibo sovražna sila neprimerno številnejša.

Omar ben Mohamoud, vodja Alžircev, smatra čisto resno, da smo Jugoslovani in Čehoslovaki najkrepkejša rasa na svetu, videl je že mnogo, prepotoval vso Evropo, pa kaj tako vzornega še ni videl.

O telovadišču so se izrazili posebno Francozi prav laskavo. V arhitektoničnem in estetičnem oziru se po njihovem mnenju ne more primerjati ž njim niti praško iz leta 1920. Kaj takega da ne zmore nobena evropska telovadna organizacija! Sokolstvo smatrajo Francozi za največji svetovni telovadni ustroj.

Naj še omenimo končno, da so vsi mednarodni tekmovalci ne samo Čehi, ampak tudi Francozi, kakor Belgijci in Luksenburžani, popolnoma uverjeni, da ima naša lepa domovina silno življenjsko moč, da se naglo razvija in da jo čaka lepa bodočnost. Vsaka država, ki jo bo imela za zaveznico, bo lahko ponosna nanjo.

S stanovanjem in postrežbo so gostje jako zadovoljni. Češki tekmovalci so se izrazili, da še niso nikjer tako udobno stanovali in se tako domače počutili kakor pri nas, odkar hodijo po tekmah.

Izpolnili smo torej svojo dolžnost in imamo lahko mirno vest. Kar zmore bratsko srce, smo jim dali in to naj nam bo v ponos.

„JUG"
trgovina z lesom na debelo in na drobno, družba z o. z.
MARIBOR, Aleksandrova cesta 71
izvaža vsakovrsten les po najzmernejših cenah

„JUG"
Chantiers — Société anonyme toutes sortes de bois en gros & en détail 2357
MARIBOR, Aleksandrova cesta 71
Exportation, prix modérés

„JUG"
Commercio di legnami al'ingrosso ed al dettaglio, società c. g. l.
MARIBOR, Aleksandrova cesta 71
Esportazione d'ogni qualità di legnami a prezzi modestissimi

Po zunanjosti
pozna že večina naših gospodinj testenine „Pekatete". Odločno zavračajo vsake druge, ker so spoznale, da z njimi najbolje postrežejo svojo družino. 42/11

Celje! Maribor! Ptuj!
Kupi se hiša
v kateri se nahaja trgovina z mešanim blagom po možnosti v zvezi s kakim drugim obratom. Cenj. ponudbe s točno navedbo cen kakor časa, kdaj se lahko objekt ogleda, do 28. avgusta 1922. pod I. K. D. L. na upravništvo „Jutra", Ljubljana. 2664

Za večjo transportno tvrdko v Ljubljani se išče
komptoaristinje in strojepiske
s perfektnim poznavanjem slovenske in nemške stenografije. Samo popolnoma izvežbane moči naj pošljejo svoje ponudbe na upravo lista pod šifro «služba». 2698

Trgovski sotrudnik
spreten prodalalec, se sprejme takoj za manufakturno trgovino. Ponudbe naj se pošiljajo 2694
tvrdki A. & E. SKABERNE, Ljubljana.

Vsako množino vreč
za 100 kg, rabljenih, a dobro ohranjenih
kupi 2713
Prva Mariborska tovarna mila, Maribor.

Smodnik (Carut)
dinamit, dinamon, vžigalno vrv, kapnice itd. dobite vedno pri tvrdki
Fr. Stupica, 2704
zaloga poljedelskih strojev in železnine v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1.

Sukno
za promenadne in športne obleke v bogati izbiri
A. & E. Skabernè,
Ljubljana, Mestni trg št. 10. 11a

Nudim
po najnižjih cenah:
otrobe, moko za krmo, fižol, kumna in druge deželne pridelke
Ljudevit Sirc, Kranj. 2323

Wilh. Steinherz
trgovina s semeni in deželnimi pridelki na debelo
LJUBLJANA 2584
Dunajska cesta št. 12, dvorišče.

Luka Ahačič
splošno parno mizarstvo
Ljubljana, Hrenova ulica št. 8. 2663

Najceneiše
otroške vozičke, dvokolesa raznih modelov, vsakovrstni deli za razne stroje, pnevmatika in zastopstvo malih pomožnih motorčkov za navadna kolesa; 1878
„TRIBUNA" Ljubljana
Karlovska cesta št. 4. Zvonarska ulica št. 1.
Sprejemajo se tudi popravila.

Menjalnica Stubelj
dovoljuje se opozarjati cenj. občinstvo, da **nima** z menjalnico Slovenske eskomptne banke v **Kolodvorski ulici štev. 43** (hotel Južni kolodvor) nikakih zvez ter da posluje od 10. t. m.
v lastnih prostorih v Kolodvorski ul. št. 41
na dvorišču levo, poleg carinske agenture Grom.

FRANJO FAGANELLI, trgovec
MARA FAGANELLI-TROGER
poročena. 2708
Celje (Miren) 12. avgusta 1922 Mozirje

OGENJ
pogasite ter se ga obvarujete takoj z
„Minimax"
ročnim gasilnim aparatom, kateri je zelo priročen in ogenj brez uporabe vode takoj pogasi. Uporaba istega je takoj mogoča in popolnoma enostavna, tako da ravnajo pravilno z aparatom tudi gospodinje in celo otroci. Uporablja se lahko v vsakem slučaju. — **Pojasnila daje samo Generalno zastopstvo za Slovenijo, Belušič, Ljubljana, Resljeva cesta št. 3.** 2566

Naročajte, čitajte in razširjajte dnevnik „JUTRO"!

J. N. Šoštarič
Največja in najcenejša mariborska trgovska hiša
Maribor
Aleksandrova cesta štev 13.
Trgovina z modnim, manufakturnim, suknenim in platnenim blagom, perilom, konfekcijo in pleteninami.
Na debelo in drobno.
Poštni čekovni račun štev. 12.565. Telefon štev. 222.

Prima kranjski firnež in najboljše domače laneno olje
nudi po najnižjih cenah
Zadruga za izdelovanje domačega lanenega olja in firneža
r. z. z o. z. 2565
v Seničici pri Medvodah.

ANT. RUD. LEGAT
Prva specijalna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami.
Maribor, Slovenska ulica št. 7. 2675

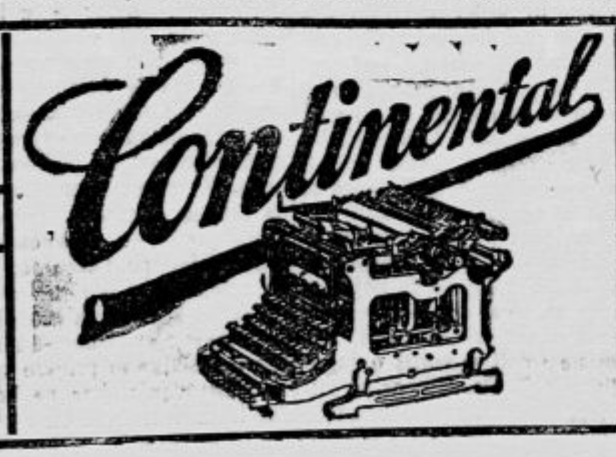

Telef. 100
Telef. 100

Prometni zavod za premog
d. d.
v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.
Naslov: 16
Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Hči papeža
— Lukrecija Borgia

«Tako umira človek,» odvrne Adrian de Corneto, «ki ne želi drugega, kakor le s svojo smrtjo odkupiti grehe morilca . . . A pojdi, sinko moj, in moli za rešitev moje duše!»

Par trenutkov nato je Antonio Travisto v svoji odurni maski zapustil kardinalovo palačo. Opletajoč z bergljami, se je premikal po rimskih ulicah in ljudje so se sočutno ozirali za njim.

Adrian de Corneto je odšel iz svoje delavne sobe v malo kapelico, ki se je nahajala v palači. Dostojno in vdano, kakor to pristoja služabniku Gospodovemu, se je pripravljal za pot v večnost.

Komaj so se za kardinalom zaprla vrata, stopi izza zavese Gennaro. Njegov mlad obraz je bil svetel in oči so mu žarele, ko da je ugledal raj.

«Hvala ti, dobri Antonio,» reče tiho pri sebi, «nisi šel zaman v nevarnost, nisi tu zaman izdal strašne tajnosti. Menda ne bo pretežko, zamenjati obe dozi s sladkim konfektom.»

V. poglavje.

Dohod papeža in njegovega spremstva v palačo kardinala Adriana de Corneto je privabil pred palačo ogromno množico ljudstva. Ves ta narod je padel na kolena, ko se je prikazal sveti Oče, a Aleksander VI. mu je z blagim in ljubeznivim smehljajem podelil blagoslov.

Odkrite glave je Adrian de Corneto dočakal vrhovnega poglavarja cerkve pri vhodu svoje palače. Kardinal je bil malo bled, a sicer miren in vsaj na videz popolnoma ravnodušen. Dvignil je roko svojega smrtnega sovražnika, ki ga je imel v tem hipu za svojega morilca, k ustom in nato vedel papeža v prostrane dvorane svoje palače. Spremstvo, med katerim je bilo tudi več kardinalov, mnogo ostale visoke duhovne gospode in drugih dostojanstvenikov Aleksandrovega dvora, je sledilo obema visokima gospodoma.

Že tri ure poprej se je vršila prava invazija «papistov» v kardinalovo palačo. Trije vozički, v katere so bili vpreženi posebni mezgi, so pripeljali jedila iz papeževe kuhinje in pijačo iz kleti Angelske trdnjave. Pojavila se je cela četa papeževih kuharjev, njihovih pomočnikov, postrežnikov in slug, in ko je visoka gospôda stopila v veliko banketno dvorano, je vse omizje sijalo dragocenega posodja, na katerem so blesteli borgijski grbi.

«Že davno sem želel v srcu, dragi moj prijatelj Adrian,» se okrene Aleksander k nesrečniku, ki je čutil, kako se mu bolj in bolj približuje usodna ura, «da z vami pokramljam v vaši palači. Zato sem se kar kratko sam pozval k vam v goste. Nadejam se, prijatelj Adrian, da vam je moj poset ugoden.»

Adrian de Corneto je zamrmral par besed o visoki časti in veliki sreči in nato na mig Aleksandra VI. prisedel k njemu za mizo, okoli katere se je že razvrstilo spremstvo po časti in dostojanstvu.

Hišni gospodar je izrekel kratko molitev, nakar so pričeli sluge donašati zlate sklede, drugi pa so polnili vrče z rujnim vinom, a papeževa dvorna godba, ki je tudi dospela, je v kotu dvorane za borovim drevesom ubrala slovesen komad.

Za papeževim stolom je stal Anton Travisto, papežev osebni strežaj, za Adrianom de Corneto pa mali Gennaro. Oba sta z veliko pozornostjo stregla svojima gospodarjema, toda jadnemu Antoniu so drhtele roke in od časa do časa je sočutno in zaprepaščen pogledal na svojega dobrotnika.

Vsi udeleženci pojedine so opazili, da Aleksander VI. že poslednjih šest mesecev ni bil nikoli tako dobre volje, kakor danes. Bil je posebno zgovoren in ni štedil z ljubeznivostjo, s katero se je v svoji mladosti odlikoval in je z njo osvojil marsikatero plemenito srce, da, dosegel celo, da je mnoge svoje nasprotnike izpreobrnil v iskrene prijatelje.

Razgovor je razpletel samo z Adrianom de Cornetom in ker je vedel, da je kardinal zelo izobražen ljubitelj umetnosti in literature, je takoj usmeril razgovor na to področje.

Knjigotiskarstvo je v onih časih, četudi šele v povojih, kazalo že precejšen napredek, in so nedavno prej izšla nekatera dela, o katerih je Aleksander VI. izrekal svojo sodbo z izrednim razumevanjem. Razgovor je znal voditi tako spretno in živahno, da je Corneto skoraj pozabil na strašno misel in na svrho borgijske pojedine.

Aleksander VI. je pričel govoriti o uspehih svojega sina Cezarja. Z mladeniškim oduševljenjem je slikal in poveličeval slavo svojega sina, pripovedoval o Cezarjevem bivanju na dvoru francoskega kralja, ponovno poudarjal osvojitve, ki jih je dosegel cerkveni zastavonoša v Romagni, in dodal s smehljajem srečnega očeta, ki govori o svojem nadebudnem sinu:

«V tem trenutku, dragi moj prijatelj Adrian, ko se midva razgovarjava, je vpletel Cezar v venec svoje slave že nov lovor in to mogoče najvažnejši in najznamenitejši. Kakor vam je znano, stoji s svojo nezlomljivo vojsko pred Pesarom. Grofi Pesarski so bili že od nekdaj nasprotniki cerkve in so našemu očetovskemu srcu že mnogokrat povzročali resne brige. Poizkušal sem že na razne načine, da jih pridobim za sveto stvar, kateri služim. V tem oziru sem storil tudi najskrajnejše in dal mlademu grofu Giovannu Sforzi za ženo svojo hčerko, ponos svoj in biser v kroni svojega življenja. Ali izkazalo se je, da ta poizkus ni uspel. Giovanni Sforza ni bil vreden postati član moje vzvišene obitelji. Dobil je najlepšo in najbolj dražestno ženo na svetu, toda svoje poglede je vrgel na druge ženske, z nogami je pogazil sveto zakonsko zapoved; kot moj zet je vodil samo politiko svoje lastne hiše in končno je ponoči pobegnil, da lahko, kakor sem dobro informiran, v svojem pesarskem gradu slavi orgije z neko lepo Benečanko.

Med vsem omizjem ni bilo človeka, ki bi ne bil vedel, da je bila vsaka papeževa beseda laž in kleveta. Ne samo gôspodi papeževe okolice, temveč tudi najpreprostejšemu rimskemu meščanu je bilo znano, da so Borgijci plemenitemu Giovannu Sforzi stregli po življenju in da je mladi grof iz Angelske trdnjave pobegnil le, da se pred borgijskimi bodali in njihovim strupom skrije med varnim zidovjem svojega gradu.

«Pod takimi razmerami,» nadaljuje papež z mirnimi in zadovoljivimi pogledi po omizju, «sem smatral za voljo božjo, da zlomim moč grofa Sforze in ako se morda moj sin Cezar ravno zdaj vzpenja na zidovje Sforzinega gradu in z železno roko ruši to staro razbojniško gnezdo, tedaj opravlja cerkveni zastavonoša Bogu dopadljivo delo, a po ljudskem mnenju maščuje čast svoje sestre in svoje rodbine.»

(Dalje prihodnjič.)

Crkvenica
Hotel Therapija
Casino (Cercle Privé).
Sa svim atrakcijama francuske Riviere
otvoreno dnevno.
Upute daje Uprava Cercle des Etrangers, Crkvenica.
2546

MIHAEL OMAHEN, Višnjagora. - Eksport prediva, suhih gob, zobotrebcev in vseh drugih deželnih pridelkov.

MIHAEL OMAHEN, Višnjagora. - Vývoz přize, sušených hub, párátek do zubů a všech zemských plodin.
2678

Tihomir S. Milošević
carinski posrednik, špediter
Maribor, Aleksandrova cesta 44
Telefon interurban broj 185 Adresa za telegrame: „Triglav"
Medjunarodno transportno preduzeće. — Stručno carinjenje robe. — Carinsko pravozastupništvo. — Reklamacije i informacije po svima pitanjima carinske i transportne struke. — Osigurava brzu i tačnu otpremu i dopremu robe, kako u zbirnim vagonima, tako i brzovozno, prtljažno ili poštom. — Ima stalne veze sa otpremničkim kućama u zemlji i inostranstvu.
2568

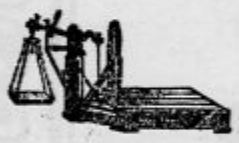
I. Jugoslovenska tovarna tehtnic in ključavničarskih del
Ivan Rebek
Celje
zastopan na Obrtni razstavi v Celju
od 12. do 20. avgusta 1922.
In na II. Ljubljanskem velesejmu
od 2. do 11. septembra 1922.
2706

2637
Čevljarski pomočniki
galanterijskih kontes vešči delavci za fino delo se iščejo. Ponudbe na naslov
Jakoba Schwarza
tvornica galanterijskih luksusnih čevljev, Sisak.

Išče se učiteljica
v pokoju
za poučevanje v italijanskem jeziku.
Plača po dogovoru, hrana in stanovanje prosto. — Zglasiti se je na Bledu, Vila Burja.

Priporoča se
Ivan Magdič
krojač 2543
Ljubljana, Gledališka ulica št. 2.

Pravi malinovec
citronov sok i. t. d. — Esenci za brezalkoholne pijače. — Esenci za rum in likerje. — Sadni eteri za pecivo, kandite i. t. d.
priporoča 2665
Srečko Potnik
tvornica sadnih sokov in esenc
v Ljubljani, Metelkova ulica.

Slaščičarski pomočnik in vajenec se sprejmeta.
E. Ilich, Maribor, Slovenska ul. 5.

Velika zaloga klobukov in slamnikov vseh vrst damskih in moških
FRAN CERAR
tovarna Stob–Domžale.
Zaloga in prodaja:
Celje, Gosposka ul. št. 4.
2707

Ing. dr. Miroslav Kasal
oblastveno poverjeni stavbni inžener in mestni stavbenik
Ljubljana, Gradišče 13.
Stavbno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstne visoke zgradbe. 1555
Izvršitev. Projektiranje.

2705
I. BALOH
galanterija, sitna roba, papir, pletarski proizvodi
MARIBOR, Grajski trg 3.
Na veliko i malo. Na veliko i malo.

OGLAS.
Cinovničkoj Banci A. D. Beograd ul. Kr. Milana 68. potrebno je, da se
izrade vrata i prozori za njenu palatu u Beogradu,
vrednost oko milion dinara.
Pozivaju se privatne firme i fabrička preduzeća da podnesu svoje oferte. Planovi, detalji i dr. mogu se videti kod Banke ili kod G. Vjekoslava Bastla, arhitekte Zagreb ul. Berislavića 2.
2550

Ravnokar na novo došla
PNEUMATIKA
najboljših svetovnoznanih tvrdk
se dobi pri tvrdki
FRANC FLORJANČIČ
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 6
2660

Telefon 247. Telefon 247.
Amerikanski bencin v železnih sodih
ima v zalogi
A. LAMPRET, Krekov trg štev. 10
Reprezentanca: 2655
Standard Oil Comp. of New York.

Slatinska princesa.

Dnevnik neznanke. Izdal dr. Iv. Lah.

Drugi dogodek je bil samomor grofa G. Bil je dober in ljubezniv človek, kavalir in veseljak, ki je lepo preživel svojo mladost in je ostal zvest svojim starim principom. Spomladi je prišel na Slatino in je spremljal markizo D. po sprehodih in izletih. Markiza je vesela ženska, ki rada koketira in ima povsod mnogo oboževalcev. Očarala je grofa tako, da se je v njem vzbudila mlada ljubezen, ki je postala zanj usodna. Vsi so zapazili nenavadno izpremembo, kajti stari veseli kavalir je postal tih in zamišljen in je zapazil naenkrat, da je bilo vse njegovo življenje prazno in izgubljeno. Markiza je sprejemala njegovo ljubezen s primerno previdnostjo, kajti vedela je, da mu ne more dati ničesar.

Kmalu nato je prišel v kopališče mlad mož, ki je bil umetnik po poklicu. Hodil je sam po drevoredu in po gozdih in ni iskal vesele družbe. Toda markiza ga je privabila s svojo krasoto. Sprejela ga je v svoje spremstvo. Takrat je zadivjala strast v starem grofu. Zvečer je vdrl v sobo k markizi in jo je prosil na kolenih, naj ga ne muči. Odbila ga je. Grof je bil epikurejec in ni poznal strasti, ki jo daje v življenju bolest iz ljubezni. Šel je v svojo sobo in si je prerezal žile. Našli so ga drugi dan mrtvega in so ga odpeljali na njegov grad. Markiza pa je odpotovala in tudi umetnik je odšel za njo.

Ta čudna povest je nekaj dni vznemirjala slatinsko družbo: vsi so obžalovali starega kavalirja, ki je preživel toliko lepih dni in se mu je nazadnje zdelo nevredno živeti brez ljubezni. Morebiti ni bil sam kriv, da je preživel vse življenje brez višjega cilja. Njegova filozofija je bila, da je treba veselo živeti: življenje je dar, ki ga je treba užiti, kajti samo enkrat se živi. In ko je prišla večnost v njegovo srce — se je ustrašil in je odšel. Ni hotel sprejeti trpljenja za sladkost. Ah, zdi se mi, da je umrl človek iz starega sveta.

Zadnjič je napravila večja družba izlet na Donatsko goro. Ali se še spominjaš, dragi moj, kolikokrat sva gledala na njegov visoki vrh, ki tako radovedno moli nad griči in nad okolico in se vzpenja med oblake, da bi videl v božanske slatinske vrelce?

Pravijo, da je stalo v starih časih na tej gori svetišče v čast solnčnemu bogu. Še sedaj se baje vidijo razvaline na vrhu. Drugi pa pripovedujejo, da se je del gore odvalil v dolino in je odnesel s seboj tudi cerkev, ki je stala na nji. Zato so sezidali drugo cerkev pod goro in od tedaj ima sveti Donat tako smešno čudno obliko. Pod njim se zbirajo vode, ki tečejo v Slatini na dan. Govorila sva mnogokrat, da pojdeva skupaj na to goro in nisem hotela iti tja brez Tebe.

Kljub temu sem hotela vsaj enkrat pogledat to goro od blizu, da bi poznala pot, ki bova nekoč hodila po nji. Odšli smo na vozovih skozi gozde in ko smo videli goro pred seboj, sem izstopila in sem se vračala peš nazaj proti kopališču. Hodila sem počasi in sem mislila na oni srečni čas, ko bova skupno hodila po tej poti.

Tu se je naenkrat pojavil princ pred menoj. Bilo me je skoro strah: zmotil me je v mojih lepih mislih in sem bila vsa zmedena. Zdelo se mi je, da se je precej izpremenil, odkar ga nisem videla. Lice je imel suho in zagorelo in v očeh je sijalo več radosti in odločnosti.

«Kaka sreča, princesa, da vas zopet vidim,» je rekel.

Poklonila sem se in nisem našla primerne besede, da bi mu odzdravila.

«Dovolite, da vas spremim.»

«Prosim.»

«Tu blizu čaka moj voz in vas odpeljem s seboj.»

Dal je znamenje svojemu psu, ki je zalajal.

Nisem se mogla ubraniti njegovemu povabilu.

Kmalu nato nama je prišel nasproti njegov voz.

Prijel me je za roko in mi je pomagal vstopiti.

Sedel je poleg mene na levo stran in je velel počasi voziti.

Izpraševal me je po mojem zdravju in po zadovoljnosti.

Nisem se mu mogla posebno pohvaliti.

«Veseli me, da slatinski vrelec ugodno vpliva na vaše zdravje,» sem rekla v zadregi, da bi ne govorila o meni.

«Da, jaz sem se pozdravil in pomiril,» je rekel in je posebno poudaril zadnjo besedo. Vedela sem, kaj je hotel s tem reči. «Človeka izvabijo tu in tam lepe sanje in jim sledi,, dokler ne spozna, da je vse to prazna prevara,» je dodal čez čas.

«Ni vselej prevara, princ; pogosto je v njih več resnice, nego v življenju. In tudi, če bi bila prevara, v njih je toliko lepega, da živimo zaradi njih.»

«A če spoznate, da je bilo vse laž, fata morgana ...»?

«Tega priznanja srce ne prizna, kajti ono edino ve, kaj je resnica.»

«Čudna filozofija. Glejte, jaz sem na primer mislil, da bo resnica, kar sem upal v življenju, in tisoči so verovali z menoj.» Prenehal je mahoma, kakor da noče govoriti o tem. «Mislil sem, da bo resnica — a vi niste hoteli.»

Prijel je mojo roko in je sklonil glavo. Čutila sem, da leži v njegovem srcu dvojna bolest — izguba slave in izguba sreče.

«Življenje ima mnogo lepega za vse, ki vanj verujejo,» sem rekla in sem mu skušala odtegniti roko. Držal jo je krepko in jo je začel poljubljati.

«A težko je verovati onim, ki so sve izgubili,» je rekel.

«Oni, ki so vse izgubili, najdejo največjo uteho v tem, da se žrtvujejo za druge,» sem rekla, ne da bi bila premislila resnost teh besedi.

Dvignil je glavo in me je pogledal.

«Princesa!» je vzkliknil.

«Da, ne smemo misliti nase; naša sreča je, da živimo za druge.»

Zdelo se mi je, da je prav razumel moje besede, kajti hipoma se je pomiril in je izpustil mojo roko.

«Hvala vam tudi za to,» je rekel.

Nekaj časa sva se vozila molče. Potem sva začela govoriti o slatinski družbi, o okolici in o vsakdanjih dogodkih. Tako sva se pripeljala na Slatino. Prosila sem ga, da bi smela prej izstopiti, on pa me je pogledal s prosečimi očmi in sem utihnila.

«In vi še vedno verujete?» je vprašal in je gledal na jug, kakor da bi hotel pokazati v deželo mojega pričakovanja.

«Še vedno,» sem odgovorila.

Naši znanci so stali v drevoredu, ko sva izstopila. Podal mi je roko in odhitela sem domov, kakor da sem se rešila velike nevarnosti.

In Tebe ni, dragi moj, da bi me rešil teh težkih misli, ki vedno težje padajo na moje ubogo srce.

(Dalje prih.)

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn **Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hölzl, Schweighofer, Original Stingl itd.** Tudi na obroke.

JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA, Hilšerjeva ulica 5.

Šampanjec „Bouvier“
in
vino v steklenicah
tvrdke „Bouvier — Gornja Radgona“
se dobi povsod 2701

Inž. 2693
Pečlin

Maribor
Trubarjeva ulica 4
Telefon interurban 82

Razglednice in spominski predmeti s slovenskimi narodnimi okraski
se dobe pri tvrdki
M. Tičar, Ljubljana
Šelenburgova ulica

Pozor!
Žični uložci za postelje! Žični pleteri!
Prva gorenjska izdelovalnica žičnih uložaka (modroca) i žičnih pletenina 2563
ŠIMEN SABLATNIK
Jesenice-Fužine (Gorenjsko), Slovenija.

Obrtna razstava v CELJU
od 12.–22. avgusta 1922

2699

Domače vesti

* **Ministrski svet v Ljubljani.** Senzacija včerajšnjega dne je bila vsekakor naša vest o prihodu celokupne osrednje vlade iz Beograda v Ljubljano. Vest je šla takoj od ust do ust in na peronu se je zbralo včeraj dopoldne ob prihodu posebnega vlaka z ministri mnogoštevilno občinstvo. Točno ob 10. dopoldne je zavozil zagrebški brzovlak med viharnimi pozdravnimi vzkliki občinstva na postajo. Prispeli so: ministrski predsednik Nikola Pašić, novi notranji minister Kosta Tinotijević, minister za izenačenje zakonov Marko Trifković, vojni minister general Vašić, prometni minister Andrija Stanić, minister pravde dr. Laza Marković, poštni minister Žarko Miladinović, minister za narodno zdravstvo Osman Omerović, trgovinski minister Vilović in minister ver dr. Krstelj. Minister za prosveto Pribičević, minister za socijalno politiko dr. Žerjav in poljedelski minister Ivan Pucelj so prispeli v Ljubljano že v soboto, finančni minister dr. Kumanudi pa se je pripeljal že s prvim dolenjskim vlakom iz Crikvenice. Na kolodvoru je sprejel ministre pokrajinski namestnik Ivan Hribar v spremstvu komandanta IV. armije, generala Tucakovića in divizijonarja generala Dokića. Ministri so se takoj z avtomobili odpeljali na pokrajinsko namestništvo, ob 11. pa so se z ministrskim predsednikom Pašićem na čelu udeležili svečanega parastosa po pokojnem kralju Petru Osvoboditelju. Žalne obrede je opravil stolni prošt Andrej Kalan s številno asistenco duhovščine, prisostvovali pa so jim poleg že imenovanih tudi minister n. r. dr. Kukovec, češkoslovaški poslanik Kalina, generalni konzul dr. Beneš, tajniki raznih ministrstev, načelniki civilnih oblasti, oficirski zbor in mnogobrojno občinstvo. Stolna cerkev je bila polna, zunaj na ulici pa je stal gost špalir naroda, ki je nestrpno čakal na prihod ministrov iz cerkve. Ko se je pojavil sivolasi ministrski predsednik Pašić s svojo častitljivo, snežnobelo brado, so zaorili iz naroda spontano navdušeni klici: «Živio Pašić! Živela vlada!» Pašić, ki je bil prijetno presenečen ob ovacijah, je radostno mahal s cilindrom in odzdravljal na vse strani. Leta so mu le nekoliko vpognila hrbet, sicer pa je sivolasi državnik napravil s svojo krepko in dostojanstveno postavo na prebivalstvo globok vtis. Opoldne se je vršil pri pokrajinskem namestniku zajterk.

* **Obletnica.** Danes, ko se zaključuje sokolski zlet s slavnostnim sprevodom, je ravno osem let, da je videla Ljubljana mesto takrat nameravanega sokolskega zleta tužno vrsto kakih 800 goriških in tržaških političnih osumljencev, katere so prepeljali ravno ta dan z goriškega in ribemberškega gradu na ljubljanskega. Kakšno zadoščenje je za te, ki so prestali habsburški režim in ki gledajo današnji triumf slovanske misli, ki je sokolska misel, čeprav so znova «sub iugum missi». Latinski se to pravi, da so poslani skozi sramotni jarem premaganih, a mi mislimo s priprostim narodom, da bodo poslani v kraljestvo Juga; ker nasilje si koplje samo sebi jamo, in pravica, stara pravda, zmaguje za večno. Pozdravljene vrste stare pravde, pozdravljene sokolske vrste, naša vera in naše vstajenje! Zdravo!

* **Kralj je podpisal včeraj v Ljubljani ukaz o imenovanju dr. Otokarja Rybaža za našega poslanika v Bruslju.** Dr. Rybař, kakor smo že včeraj poročali, za enkrat ne bo odšel na svoje mesto, ampak bo ostal v zunanjem ministrstvu v Beogradu kot referent za izvrševanje mednarodnih pogodb.

* **Minister za narodno zdravje doktor Omerović** si je ogledal v spremstvu načelnika dr. Štamparja v nedeljo bolnice v Mariboru, Celju in Topolšici, včeraj pa ljubljansko bolnico. Danes se bodo vršila posvetovanja o sanaciji naših bolnic in reformi njihovega poslovanja.

* **Prebivalstvo jugoslovanskih mest.** Po uradnih podatkih o rezultatu lanskega ljudskega štetja šteje jugoslovanska prestolica Beograd 111.740 prebivalcev; Zagreb jih šteje 108.338, Subotica 101.857, Sarajevo 60.083, Ljubljana 53.306, Novi Sad 39.147, Osijek 34.641, Split 31.542, Maribor 30.641, Niš 25.094, Zemun 18.542, Karlovac 16.827, Mostar 16.541, Banjaluka 16.413, Varaždin 13.645, Dubrovnik 13.368, Sušak 13.214, Brod 10.621, Vukovar 10.244 in Vinkovci 10.173 prebivalcev.

* **Jugoslovanska manifestacija na Krfu.** Te dni so se vrnili v dubrovniško pristanišče gojenci navtične akademije, ki so z ladjo «Vila Velebita» priredili poučno potovanje po Sredozemskem morju do Gibraltarja. Med povratkom jih je zatekla huda nevihta, zaradi česar so morali pristati na otoku Krfu, kjer so na slovesen način počastili jugoslovanske heroje, pokopane na otoku Sv. Vida. Ravnatelj pomorske akademije je ob tej priliki v krasnem govoru pozval gojence navtične akademije, naj na tem svetem mestu prisežejo mrtvim junakom, da bodo ostali zvesti sinovi svoje domovine, za katero bodo pripravljeni žrtvovati tudi življenje, in jim je stavil za vzgled one, katerih kosti trohne na tem otoku. To je največja čast, ki jo morejo izkazati mrtvim osvoboditeljem. Po ravnateljevem govoru je sledila prisega ter so gojenci položili krasen venec na grob. Trak nosi napis: «Osvoboditeljem na svoji prvi poti — gojenci pomorske akademije v Dubrovniku.» Končno sta govorila še dva pomorščaka, nakar je bila patrijotična slavnost na tujih tleh zaključena s petjem naše državne himne in pesmi «Oj Sloveni».

* **Protest proti koncentraciji madžarskih čet.** Od madžarske meje v Vojvodini prihajajo zaneslјive vesti o koncentraciji madžarskih čet ob naši meji Nacijonalistična omladina v Novem Sadu je zaradi tega sklicala protestni shod, katerega se udeleže nacijonalisti iz cele Vojvodine in Srbije.

* **Fašisti umorili slovenskega kmeta.** V Korti so sedeli te dni štirje istrski kmeti v neki gostilni ter se razgovarjali o gospodarskih zadevah. Govorili so slovensko. Kmalu za njimi je prišla v gostilno gruča fašistov, ki so začeli izzivati zaradi slovenske govorice. Kmetje so plačali in odšli. Kmalu so prihiteli za njimi fašisti in na mestu ubili kmeta Franca Karonika, kmeta Petra Grižona pa težko ranili. Napadalci so bili aretirani.

* **Zakaj je odpadel nedeljski promenadni koncert kladenske filharmonije?** Koncertni odsek JSS sporoča: V nedeljo dopoldne je bil naznanjen promenadni koncert středočeške filharmonije iz Kladna v Zvezdi. Da se koncert ni vršil ne zadene te godbe nobena krivda in občinstvu v pojasnilo navajamo sledeče: Godbeniki so vstali ob 5. uri ter so bili ob 6. uri zjutraj že na zletišču, da svirajo pri glavnih preizkušnjah. Godba je prišla na vrsto šele ob eni uri popoldne. Torej ni bilo mogoče svirati ob pol 12. uri v Zvezdi. Filharmonija iz Kladna je pokazala na sinfoničnem koncertu v Unionu vse svoje velike zmožnosti in svira neumorno vse dni vsesokolskega zleta, zato naj javnost oprosti ta neprijetni incident.

* **Parastosa za kraljem Petrom Velikem** se je udeležil v zastopstvu mestne občine ljubljanske g. magistratni svetnik F. Govekar.

* **Himen.** V ljubljanski frančiškanski cerkvi je bil včeraj poročen gospod profesor dr. Pavel V. Breznik z gospodično Marijo Lejo Laissue.

* **Sodne počitnice v Sloveniji** trajajo v zmislu zakonskega določila od 15. julija do 25. avgusta. Vest, da z današnjim dnevom potečejo sodne počitnice, velja le za teritorij bivše kraljevine Srbije.

* **Dopusti uradnikom-Sokolom.** Od več davčnih uradnikov smo prejeli pritožbo, da uradi podrejeni finančni delegaciji niso bili pravočasno obveščeni, da je ministrski svet dovolil dopust uradnikom Sokolom, ako zaprosijo zanj pri pristojni oblasti. Vemo, da se za takšno postopanje ne more delati odgovornega g. šefa finančne delegacije, tembolj pa treba brez neumestnih obzirov poiskati, kdo je kriv, da se dotični ministrski sklep ni pravočasno javil vsem prizadetim uradom in dotičnega krivca pozvati na odgovornost. Med prizadetimi uradniki-Sokoli vlada največje ogorčenje.

* **Kapitalisti in proletariat.** «Kapitalisti slave — na zletu — orgije na račun delavskega razreda. Oni gonijo nezavedne delavske mase, da bi jim garale vedno bolj, da bi oni lahko slavili svoje praznike in veselice na račun krvavih delavskih žuljev». Takšne neumnosti piše v tukajšnji socialdemokratski listič o sokolskem zletu dvojica skribentov, ki se sama naslaja na svojih krvavih frazah. Iz takšnih hujskajočih krvavo podplutih besed se pa vidi v prvi vrsti vsega obžalovanja vredna ignoranca. Nasprotniki Sokolstva se ga boje, niso si pa doslej pogledali njegove bogate literature, niso se potrudili, da bi se spoznali s sokolsko idejo, da bi proučili njegovo burno in bujno zgodovino, kaj še, da bi si bili celo poiskali v telovadnici «zdravega duha v zdravem telesu». Gospodje, ki obrekujejo Sokolstvo po raznih takšnih zakotnih lističih, se iznebijo svojih brezmiselnih praznih fraz, ki jih niti pravilno reproducirati ne znajo, potem pa gredo in se zvečer zabavajo na raznih koncertih, očividno «na račun krvavih delavskih žuljev». Tako smo videli prošlo noč v zabaviščih pri sicer čisto pošteni pa prav veseli zabavi gospode lastnike, izdajatelje in glavne vodje i «Napreja» i «Delavskih novic». Kar je torej njim dovoljeno, to ne sme biti dovoljeno njihovim vernikom — delavcem, ker bi udeležba — «podpirala kapitaliste». — Dokler nas bodo nasprotniki napadali s takšnimi sredstvi, se vidi, da se nadejajo uspeha le od slepe neumnosti onih, ki še čitajo hujskaške njihove lističe.

* **Smrtna kosa.** V Tržiču na Gorenjskem je umrl tamkajšnji posestnik in trgovec gospod Ivan Teuerschuh v visoki starosti 92 let, v Št. Andražu v Slovenskih goricah pa gospa Marija Šijanec, soproga nadučitelja v p. — V ljubljanski bolnici je preminul po kratki težki bolezni gospod Ivan Španjol, upravitelj pošte v Tržiču. Blag jim spomin!

* **Gremij trgovcev v Ptuju** je svoje člane obvestil, da se je na izrednem občnem zboru dne 9. avgusta soglasno sklenilo 50odst. zvišanje plač vsem trgovskim nastavljencem moškega kakor tudi ženskega spola. Sklep je veljaven od dne 1. avgusta letos.

* **Drva za beograjsko uradništvo.** V Beogradu vlada občutno pomanjkanje drv, vsled česar so cene kurivu znatno poskočile, tako da je javnim nameščencem nabava kuriva skoraj onemogočena. Na sestanku ministra za gozde in rudnike ter ministra saobračaja se je ugotovilo, da so na razpolago velike množine drv, katerih pa zaradi transportnih ovir ni mogoče spraviti v Beograd. Sklenilo se je, da bo poseben tovorni vlak začel dovažati drva v Beograd, ki se bodo državnim nameščencem prodajala po 90 Din kvadratni meter.

* **Novice iz Murske Sobote.** Pretečeno soboto se je vnel na poti med Dol. Lendavo in Mursko Soboto nenadoma tovorni avto, last gradbene sekcije v Murski Soboti. Avto je bil naložen s premogom za državni kolodvor. Kako je nastala eksplozija še ni ugotovljeno. Šofer se je opekel po obeh rokah. Gašenje na odprti cesti ni bilo mogoče. Nekaj premoga je zgorelo, ostalega pa so zmetali na tla. Avto pa je skoro ves zgorel. — Isto soboto, proti 19. uri, se je nebo naenkrat potemnilo; nastal je močan pišč, vse je steklo, da se je preje rešilo domov. Med tem pa je začelo grmeti in treskati, in vlila se je močna ploha. Med treskanjem je treščilo v ulici Mala Kanižа v hišo št. 150. Poleg hiše nahajajoča se s slamo krita šupa, ki je bila polna žita, je bila naenkrat v ognju, ravno tako tudi poleg stoječi svinjak. Zaradi nedostajanja vode je bilo gašenje zelo otežkočeno. Šupa, svinjak in stranišče so do tal pogoreli; žito je deloma zgorelo deloma pa bilo poteptano, zmočeno in uničeno. Ravno tako je pogorelo vse poljsko orodje. Lastnik trpi občutno škodo. V istem času kot v Murski Soboti je bilo opažati še dva požara zunaj mesta, kjer je tudi udarila strela. Treskanje je polagoma nehalo, dež pa, ki so ga vsi tako željno pričakovali, je padal še vso noč in prinesel mnogo blagoslova.

* **Nesreča pri vožnji cementa.** Lepuša Zvetan, posestnik v Šalovcih, je vozil s konji cement iz Dol. Lendave domov. Nasproti mu je pridrvel neki avto, katerega so se konji tako ustrašili, da so zavozili v stran. Voz se je pri tem prebrnil. Lepuša pa si je pri padcu zlomil desno nogo.

* **Gozdni požar.** Iz Begunj nam poročajo: Žalostno je, ko začuješ plat zvona ali topičev pok, ki ti naznanja požar, v tej veliki suši, ko veš, da je nevarnost tem večja in delo tem opasnejše in trudapolnejši. Mnogi izletniki in hribolazci poznajo lepo dolino «Drago», ki leži za Begunjami. Na desni in levi se razprostirajo gozdovi, med njimi pa tu in tam tudi male planinske seče, kjer sedaj spravljajo ljudje seno ter ga devljejo v kope. V četrtek popoldne je nenadoma začelo goreti v «Sivari» na desno od «Drage» pod neko kopo. Kako je ogenj nastal, se še ne ve. Plamen je lizal dalje in kmalu je bil sosednji gozd v ognju. Ogenj se je razširjal tako, da še danes, tretji dan, ni pogašen in je napravil štirim gospodarjem zelo veliko škodo. Ob tej priliki bi opozarjali na jako previdno ravnanje z ognjem ob vsaki priliki, ker nesreča nikoli ne praznuje.

* **Samomor vsled nesrečne ljubezni.** Iz gornjega jezera v Maksimiru pri Zagrebu so v soboto potegnili mrtvo moško truplo. V utopljencu so spoznali 25 let starega Vilka Novaka, branjevca iz Zagreba. Iz pisma, ki ga je zapustil, se je ugotovilo, da je Novak šel v smrt zaradi nesrečne ljubezni.

* **Izgnan nadležni tujec.** Iz naše države je za dobo petih let izgnan mariborski mesar Anton Dienstberger rodom Tirolec kot notorični ponočni razgrajač, ki nesramno zabavlja zoper našo državo.

Objave

* *Zdravniki pozor!* V. izredni občni zbor Slovenskega zdravniškega društva se vrši v pondeljek dne 21. t. m. ob 16.30 v mestni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo odbora, 2.) Demisija odbora. 3.) Poročilo revizorjev. 4.) Volitev novega odbora. 5.) Slučajnosti.

* *Dražba slame:* V sredo 16. avgusta ob 10. uri dopoldne se vrši prostovoljna javna dražba slame, ki se je rabila za nastanitev Sokolstva v treh paviljonih sejmišča v Tivoli. Slamo po drugih javnih poslopjih se proda pozneje. Kupci se vabijo.

Borza

Zagreb, *devize:* Dunaj 0.15 — 0.16, Berlin 10.50 — 11.75, Budimpešta 6.25 — 6.50, Bukarešt 70 — 75, Milan 385 — 388, London 377 — 379, Newyork 84.25 — 84.75, Pariz 682.50 — 685, Praga 220 — 222.50, Švica 1612.50 — 1625, Varšava 1.40 — 1.55, *valute:* dolar 82 — 84, avstr. krone 0.17, češke 218 — 220, madžarske 7, marke 11.50 — 13, leji 65 — 75, lire 380 — 385.

Trg. obrtna banka 62 — 63.
Brodska banka 75 — 79.
Hrvatska eskomptna banka 178 — 181.
Jadranska banka 425.
Jugoslovenska banka 100 — 105.
Ljubljanska kreditna banka 210 — [illegible] 1.
Slavenska banka 112.50 — 113.
Praštediona 1115 — 1120.
Slovenska eskomptna banka 168.
Srpska banka 152 — 152.50.
Eksploatacija drva 120 — 125.
Narodna šumska industrija 100
Gutman 305 — 320.
Slavonija 117 — 120.
Union 575.
Ljubljanske strojne tovarne 207.50.
Trbov. premog. družba 300.

Beograjska borza je bila včeraj povodom obletnice smrti kralja Petra zaprta.

Gospodarstvo

Z NAŠEGA ŽITNEGA TRGA.

Vreme je bilo pretečeni teden za razvoj posevkov zelo nepovoljno. Z vseh strani naše države se pritožujejo nad izredno hudo vročino. Velika suša vlada zlasti v jugovzhodnem delu Srbije. Zaradi tega so pretečeni teden cene naraščale. V splošnem sedanje stanje še ne opravičuje takšnega naraščanja cen, saj žito v splošnem v naši državi ni slabo rodilo. Verižniki in navijalci cen, katerih je zlasti mnogo v Vojvodini, so največ krivi tega neopravičenega skakanja cen. Tu bi morala najti vlada pot, da izloči od žitne trgovine te paritete, ki večinoma sploh niso trgovci, temveč se rekrutirajo iz raznih temnih elementov, ki bi radi čez noč obogateli. Tudi kmetje-producenti so vsled takega položaja postali oprezni in zadržujejo blago.

Pšenica: Mlačva je že skoro povsod končana. Ponudba blaga pa je navzlic temu mala. Izpočetka se je letošnja pšenica začela tržiti po 1400 do 1500 K in je do konca pretečenega tedna narasla do 2000 K. Cenejše ponudbe so prihajale iz Srema. Kakovost pšenice v Srbiji je zadovoljiva; istotako v večjem delu Vojvodine. V zapadnem Sremu in v Bački pa kakovost ne doseza običajne višine.

Rž: Blaga je letos malo. Trži se po okoli 1600 do 1700 K, pariteta Beograd.

Ječmen: Količine ječmena so letos male, ker je odstopljeno Madžarski glavno produkcijsko področje, Baranja. Pivovarne morajo svoje potrebe kriti tudi s slabejšim ječmenom iz Srbije. V Skoplju in Jagodini se trži ječmen po 1520 K.

Oves: Ponudba ni velika vsled slabega pridelka. Kakovost je zadovoljiva. Sremski in slavonski oves se trži po 1400 do 1420 K z vtovorne postaje. Bosanski in srbijanski oves je 40 do 50 K cenejši.

Koruza: Povpraševanje veliko, cene zelo narasle. Zdravo blago se trži po 1500 K in še več z vtovorne postaje. Koruza kaže vsled suše letos povsod slabo, le v Vojvodini in Sremu se pričakuje dobra srednja žetev.

Moka: Navzlic temu, da pretečeni teden ni bilo kupčijskih zaključkov v moki z inozemstvom, so cene narastle. Mlini zahtevajo za št. 0 postavno mlinska postaja 28 do 28.50 K, pa tudi 30 K. Moka za kuho se je tržila po 27.50 do 28 K, krušna moka po 25 do 26 K.

Otrobi: Povpraševanje zopet oživelo. Cene 800 do 960 K.

Cene so v splošnem dosegle svetovno pariteto in jo deloma prekoračile. Zato izvoz miruje. Kako je žitna žetev v naši kraljevini v splošnem uspela, se ne dá nič točnega sklepati. Toliko se lahko razbere iz raznih vesti, da letošnja žetev ni slabša od lanske, dasiravno je bila v pasivnih krajih, tako tudi v Sloveniji, zelo slaba.

VELIKI JESENSKI SEJEM V PRAGI.

Kar je za Ljubljano naš sejem, to in še mnogo več je veliki praški sejem za Prago, za vso Češkoslovaško, zlasti pa za njeno ogromno industrijo, ki znaša več ko dve tretjini vse industrije, kar je je bilo v stari Avstriji. Razumljivo je, da mora pri takšnem obsegu češke industrije biti pomen praškega sejma vse drugačen, ko pri nas. Mi si svojo industrijo še le ustvarjamo, v poedinih strokah smo pričeli skrbeti, da bi sami pokrili vsaj najvažnejši del domačega konzuma z lastnimi izdelki. Češkoslovaška industrija pa mora skrbeti za to, da si osigura trg, da dobi odjemalce za svoje izdelke, izkratka, ona dela predvsem za eksport, in sicer eksport važnih izdelkov, ki se povsodi rabijo v veliki množini. Seveda ima pri tem češka industrija ogromne težave, trpi na svetovni depresiji in še posebej na visoki češki in nizki naši, bolgarski, ruski, rumunski in dr. valuti. Tudi je huda konkurenca Nemčije deloma tudi Avstrije, Italije in zapadnih držav. Vendar si skuša pridobiti češka industrija in ž njo trgovina odjemalce z železno energijo in pridnim delom, znanim češkim pridnim delom, s katerim si je ta naš bratski in zavezniški narod znal ustvariti trden dom.

V vrsti institucij, s katerimi pridobiva češka industrija novih odjemalcev, je najvažnejši veliki praški sejem. To jesen bo že peti, in sicer v septembru. Na tem ogromnem sejmu se posreduje nakupovanje in prodaja izdelkov vseh vrst češke industrije in obrti. Trgovec, ki obišče praški sejem, najde na njem v 18 ogromnih razstavnih skupinah vzorce blaga vseh vrst, blago najnovejših vzorcev in do najbolj luksusne izdelave ter tudi predmete za množico, za potrebe in okus širokih ljudskih vrst. Že sedaj je prijavljenih za velik jesenski praški sejem cela vrsta prvorazrednih veletvornic, nad 50 stavbenih, železarskih 32, nožarskih, puškarskih 48, kleparskih nad 60, instalacijskih nad 30, strojnih, vagonskih in drugih večjih nad 100, elektrotehničnih nad 100, prvovrstnih mizarskih nad 160 itd. Cele armade firm se bavi s tekstilnimi, oblačilnimi in dr. izdelki, steklom, porcelanom, vinarstvom, izdelovanjem likerjev, čokolade, sladkorja, konzerv, papirne in grafične industrije, kožarstvom, litografijo, kartonažo, tiskarstvom, kemično industrijo itd. Obisk Prage je veljal nam od nekdaj kot nekaj posebnega. Bil je obisk naše slovanske Meke. Leta 1895. smo Slovenci prvikrat v večjem številu romali tja gori na «Narodopisnou vystavou». Sedaj so se razmere bistveno spremenile. Od Čehov se moramo še dolgo učiti, in politično smo zavezniki. Naš trgovec žal nima one tradicije, kakor naš akademik, med katerimi je praški študent veljal kot najboljši, narodno in gospodarsko najplodneje vzgojen. Naj sedanja generacija ne čaka, da bo prihodnja popravila, kar smo zamudili. Trgovci in obrtniki, naj bi letos veliko število izmed nas posetilo Prago, zavezniško, bratsko učiteljico in vzor!

TRŽNA POROČILA.

Živinski trg. Živina se izvaža v Češkoslovaško in Francijo, dočim za Avstrijo in Nemčijo cene še ne konvenirajo. Koncem pretečenega tedna so vsled živahnega povpraševanja cene nekoliko narastle. Cene za kilogram žive teže v kronah: svinje 78 — 86, goveja živina I. 50 — 60, II. 30 — 40, III. 25 — 30, teleta 35 — 45.

Lesni trg. Cene so bile pretečeni teden: hrastovi hlodi I. 3000 — 4500 K, II. 1600 — 2400 K, hrastovi hlodi za furnirje 4000 — 4500, fin hrastov les 10 — 12.000 K, doge za sode 180 — 220 K, francoske doge za sode 1000 komadov 4080 — 6000 K, bukovi hlodi I. 800 — 1000 K, jesenovi hlodi 1600 — 2400 K, javorjevi hlodi 1800 — 2500 K, hrastovi brzojavni drogi 1060 — 2000 K, bukovi pragi 90 — 110 K, bukov les za kurjavo I. 7000 — 9000 K, II. 6500 — 7000 K, oglje 30.000 — 40.000 K za vagon.

Tedenski sejem v Karlovcu (11. t. m.) Manjši promet, nego na zadnjem sejmu. Trgovci so dospeli iz Bakra, Kastava, Zagreba in Ljubljane. Dogon: 1140 volov (prodanih 528), 570 krav (prodano 388), 350 konj in žrebet (prodano 193), 220 telet (prodano 145), 1500 svinj (prodano 1267), 300 ovc in koz (prodano 159) in 250 jarcev (prodano 197) V inozemstvo se je prodalo od tega: v Italijo 173 volov in 11 telet, v Nemčijo 90 ovc, 109 jarcev in 49 svinj. Cene so bile za kg žive teže v kronah: voli I. 38 — 42, II. 35 — 40, III. 20 — 30, krave 16 — 28, svinje, debele iz okolice Karlovca 82 — 95.

= **Plemenske kobile za dolenjske konjerejce.** V sredo dne 16. avgusta ob devetih zjutraj se vrši v Novem mestu licitacija plemenskih kobil iz Nemčije. To razprodajo je na željo dolenjskih konjerejcev izposloval g. kmetijski minister Pucelj. Pripominja se, da je to odbran transport lepih mladih plemenskih kobil, ki je namenjen le za konjerejce. Interesentje se s tem na to razprodajo opozarjajo.

= **Prometni minister in izvoz.** Iz Beograda poročajo, da je prometni minister pregledal več železniških postaj, da bi ugotovil, kakšne mere naj se podvzamejo, da se bo mogel izvoz gladko razvijati in da se zlasti izvoz letošnje žetve ne bo oviral.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič.
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Priporočajte „Jutro"!

Mali oglasi

stane do 20 besedi Din. 3·—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, spremičnine do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

Službe

Kompanjona 2708

ali komanditora sa kapitalom do 200.000 Din potrebuje galanterijska radnja u glavnoj ulici Maribora. Obaveštenja na upravu B. Veselinović & Komp., Maribor, Gosposka ulica 26.

Prodam

Več vagonov sena naprodaj 2712

ima Anton Kincl v Št. Jurju ob južni železnici. Kdor ga rabi, naj se obrne na ta naslov, pa se mu takoj naznani cena.

Dva psa, 2657

pristna, temperamentna foksterijerja, trimesečna, samec in samica, sta naprodaj. Poljanska cesta št. 59.

Dopisovanje

Mlad trg. poslovodja

se želi seznaniti z gospodično ljubke zunanjosti v starosti od 20 do 25 let v svrho ženitve. Prednost imajo trg. naobražene z nekaj premoženja. Cenjene ponudbe s sliko se prosi pod «Ljubezen-Eksistenca» na upravo «Jutra». Tajnost zajamčena. 2666

Lokali

Trgovski lokal 2658

s policami in stanovanjem v predmestju Ljubljane na glavni cesti, se dá v najem Več v upravi «Jutra»

Stanovanja

Sobico 2709

svetlo, snažno opremljeno, išče dijak v trgov. akad., mirnega značaja, za 1. sept. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Nagrada 400 K».

I. jugoslovenski vsesokolski zlet :: Priporočamo v uvaževanje naslednje domače tvrdke:

AVTOMOBILI
**** KOLESA ****
MOTOCIKLI
USTANOVLJENO 1896.

J. GOREC, LJUBLJANA
LASTNE GARAŽE IN DELAVNICE

PNEVMATIKA
ZA AVTO IN KOLESA
*** MATERIJAL ***
ZA AVTO IN KOLESA
EN GROS * EN DETAIL
2644

OBRTNA BANKA
Ljubljana, Kongresni trg 4

preskrbuje nakazila in inkasso na vsa tu- in inozemska bančna tržišča. — Eskomptuje in vnovčuje menice. — Sprejema denarne vloge na tekoči račun. — Hrani in oskrbuje vrednostne papirje itd.

Telefon 508. *Telefon 508.*

Hranilne vloge obrestuje po 4½%.

2640

Pristou & Bricelj
Prvi in najstarejši specijalni artistični ateljé
za črkoslikarstvo
na steklo, kovine, les, zid, platno i. t. d.
Ljubljana, „Hotel pri Maliča".

2641

Zaloga vseh sokolskih potrebščin

slavnostnih in telovadnih krojev za člane, članice in naraščaj; dalje **telovadnih čevljev, ovratnikov in jahalnih odej,** vse po meri. — Vsa naročila se izdelujejo najkesneje v osmih dneh. — Ceniki na zahtevo zastonj.

PETER CAPUDER
dobavitelj J. S. S.
LJUBLJANA, Vidovdanska cesta 2.

2648

P. MAGDIĆ
Ljubljana
nasproti glavne pošte

Modna in sportna trgovina za dame in gospode.

2643

Medić, Rakovc & Zankl
Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.
D. z o. z.

Centrala Ljubljana.	Podružnica Maribor.	Skladišče Novi Sad.

Brzojavi: MERAKL LJUBLJANA. :-: Telefon: 64.

Emajlni laki.	Pravi firnež.	Barva za pode.

Priznano najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljnate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERAKL" Lak za pode. „MERAKL" Linoleumlak za pode. „MERAKL" Emajlni lak. „MERAKL" Brunolina.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo! 2602

Največja importna tvrdka Jugoslavije

2651

Amerikanska strojna in cilinderska olja, tovotna mast itd. Avtobencin in avtoolja ima stalno v zalogi

TOMAŽIČ & PIPAN, LJUBLJANA

Resljeva cesta 2 Brzojavni naslov „Topiko"

RESTAVRACIJA PETER KOŠAK
Ljubljana, Krekov trg 1
(pred Mestnim domom)

z lepim, senčnatim vrtom. — Vsak dan
VEČERNI KONCERT
ob nedeljah in praznikih tudi dopoldne.

2650

„Jugoslavija"
splošna zavarovalna družba v BEOGRADU
Ravnateljstvo za Slovenijo v LJUBLJANI

je vsled odkupa inozemskih družb „Feniks", „Franko Hongroise" in „Graške vzajemne zavarovalnice" ena največjih domačih zavarovalnih družb ter prevzema pod najboljšimi pogoji izredno nizkimi premijami:

a) *požarna zavarovanja,*
b) *življenska zavarovanja,*
c) *jamstvena in nezgodna zavarovanja,*
č) *transportna zavarovanja,*
d) *zavarovanja proti škodam vsled tatinskega vloma,*
e) *zavarovanja proti škodam vsled razbitja stekla.*

„Jugoslavija"
splošna zavarovalna družba.
Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani, Dunajska cesta 15.

2649

POZOR! **POZOR!**
Pravkar izšel! **Pravkar izšel!**

Vodić kroz Jugoslovenske Alpe (Slovenija)

Sestavil znani naš alpinist R. Badiura

Praktičen kažipot. - Priročen format po vzorcu Baedekerjevem. - Točni in zanesljivi najnovejši podatki. - Okrog 500 strani, 75 slik, 7 zemljevidnih kart, načrt Ljubljane. - Neobhodno potreben priročnik za ture, izlete, potovanja. Ležati mora v vsakem planinskem domu, hotelu, kavarni, domači knjižnici itd.

Posebno opozarjamo nanj udeležence „Sokolskega zleta" in „Velikega sejma". - Knjiga vzbuja pozornost! - Cena 110 Din.

Izdala in založila Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Ljubljana, Miklošičeva ul. 16.

Pravkar je tudi izšel Rudolfa Badiure 2647

Na Triglav!

Kažipot po Triglavskem pogorju. Za turiste, izletnike, sportnike, tujce in prijatelje krasot naše domovine. —

Izdala Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. — **Cena 20 Din.**

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Čekovni račun: štev. 10.509. **Delniška glavnica in rezervni zakladi okrog K 150,000.000·—** Brzojavni naslov: Banka, Ljubljana.

Ustanovljena 1900.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. Obrestuje vloge najugodneje. Prodaja srečke razredne loterije.

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Telefon štev. 261 in 413.